

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Právnická fakulta

Adam Lád

Koncentrace řízení jako budoucí základní zásada českého civilního procesu

Diplomová práce

Olomouc 2012

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Zásada koncentrace řízení jako budoucí základní zásada českého civilního procesu* vypracoval samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 26. dubna 2012

.....

Děkuji tímto JUDr. Kláře Hamul'ákové, PhD., za cenné rady, podněty a trpělivost při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Vymezení pojmů zásady, princip, zásady koncentrace řízení a zásad s ní úzce souvisejících	8
1.1 Právní princip, zásada	8
1.2 Teoretické pojetí zásady koncentrace a souvisejících odvětvových zásad	9
1.3 Zásady civilněprocesního řízení související se zásadou koncentrace	10
1.4 Současné pojetí sporného řízení civilního procesu z pohledu uvedených zásad	11
2 Historický vývoj právní úpravy zásady koncentrace v českém civilním procesu	12
2.1 Koncentrace v civilním procesu za Rakouska-Uherska a následně Československa do roku 1948, resp. 1951	12
2.2 Koncentrace v civilním procesu v období 1948, resp. 1951 až 1989	14
2.3. Koncentrace v civilním procesu po roce 1989	15
2.3.1 Koncentrace v civilním procesu zavedená zákonem č. 30/2000 Sb.	15
2.3.2 Koncentrace v civilním procesu zavedená zákonem č. 7/2009 Sb.	17
3 Projevy zásady koncentrace v řízení před soudy v první instance	19
3.1 Koncentrace procesních námitek	19
3.2 Koncentrace možnosti uvádění skutkových tvrzení a označování důkazů	23
3.2.1 Kvalifikovaná výzva dle § 114b o. s. ř.	23
3.2.2 Přípravné jednání dle § 114c o. s. ř.	25
3.2.3 Zavedení prvků koncentrace § 118b o. s. ř.	30
3.3 Námitky promlčení a námitka započtení versus koncentrace řízení	35
3.4 Koncentrace ve směnečném a šekovém rozkazním řízení	36
3.5 Poučení o koncentraci dle § 119a o. s. ř. ve vztahu k principu neúplné apelace	38
4 Úvahy de lege ferenda	42
Závěr	44
Bibliografie	45
Anotace	48

Summary.....	48
Klíčová slova	49
Keywords.....	49

Úvod

Již z názvu diplomové práce je patrné, že pojednává o zásadě koncentrace řízení a jejím vlivu na český civilní proces, a to zejména na řízení před soudy prvního stupně, ale také dalších institutech s touto problematikou související. Výběr tématu ovlivnila nově účinná a tudíž aktuální úprava v zákoně, a tedy ne zcela komplexně zpracované téma odbornou veřejností, a v neposlední řadě nejednotné názory na možné tvrdé dopady do základních práv účastníků řízení. Práce se bude zabývat ve své stěžejní části dopady souhrnné novely občanského soudního řádu, kterou bylo změněno občanské soudní řízení, když byla mimo jiné zavedena univerzální zákonná koncentrace řízení pro soudy prvního stupně. To bylo učiněno zejména proto, aby skutečně mohlo být ústavně zaručeno základní právo na projednání věci bez zbytečných průtahů. Řízením bez průtahů je posilována důvěra občanů v právo, a to by mělo vést většímu dodržování právního řádu ze strany občanů. V době před touto novelou byla možnost efektivního vynucení práva na velmi nízké úrovni. Soudy prvního stupně byly často využívány jako jakási zahřívající kolbiště, kde si účastníci řízení zhodnotili možnosti dalšího postupu, kdy skutečně rozhodné skutečnosti zůstávaly neuvedeny i přes povinnost účastníků řízení uvést u soudu prvního stupně rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy potřebné k jejich prokázání. Účastníci řízení tedy byli poučeni o nutnosti splnění povinnosti tvrzení i povinnosti důkazní, a i o tom, že pokud tuto svou základní procesní povinnost nesplní, vystavují se možnému následku ve formě věcně nepříznivé rozhodnutí. Ale i přes to soud neměl dostatečné procesní prostředky, aby účastníci řízení výše uvedené povinnosti splnili, neboť sporné řízení před odvolacími soudy bylo založeno na principu úplné apelace, kterou účastníci nebyli omezováni v uvádění nových skutečností a navrhování nových důkazů.

Na tyto problémy se snažila zareagovat moc zákonodárná celou řadou novelizací občanského soudního řádu. Významnou však byla až novela provedená zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1964 Sb., která v českém civilním procesu jasně vymezila úpravu pro civilní řízení sporné a civilní řízení nesporné, zavedla nové koncentrační instituty, posílila odpovědnost účastníků za průběh řízení, a to vše k zajištění rychlého projednání věci před soudy, resp. rychlému spravedlivému rozhodnutí ve věci samé. Další a v dnešním pohledu nejvýznamnější výše naznačenou novelou je zákon č. 7/2009 Sb., s účinností od 1. července 2009. Tato takzvaná souhrnná novela občanského soudního řádu byla výsledkem dlouhodobé práce na vylepšení fungování soudů a dalšího urychlení civilněprocesního řízení sporného. Toho se novela snažila dosáhnout dalším zvýšením procesní odpovědnosti

účastníků civilního soudního řízení za průběh a výsledek řízení, a to posílením koncentračních prvků stávající procesněprávní úpravy, zavedením přípravného řízení s posílenými prvky koncentrace pro všechna řízení sporná.

Jako cíle této práce jsem si určil komplexní zmapování úpravy zásady koncentrace v současné právní úpravě sporného řízení v českém civilním procesu. Nejprve se pokusím objasnit pojem zásady koncentrace řízení, objasnit nejblíže související zásady civilního procesu, zhodnotit dopady na související zásady. Dále budu sledovat vývoj zásady koncentrace v historii českého civilního procesu. Ve stěžejní části analyzuji vliv koncentrační zásady na průběh a výsledek řízení. Samozřejmostí bude kritické zhodnocení problematických partií současné právní úpravy, které by dle mých závěrů zasloužili revizi zákonodárcem z pohledu *de lege lata* a u sporných otázek úvahy *de lege ferenda*.

Systematika práce je odpovídající výše uvedeným cílům. Práce je členěna na kapitoly, podkapitoly a oddíly. Její části na sebe logicky navazují tak, aby bylo možno v průběhu práce na již uvedených poznatkách a závěrech stavět, doplňovat je a vzájemně propojovat. Na konci práce nechybí závěrečné shrnutí a seznamy použité odborné literatury a citované judikatury.

Pracovní metody zvolené pro zpracování práce spočívají v analýze, komparaci, deskripci, což odpovídá zadání, náročnosti a komplexnosti tématu, a jsou vhodné k dosažení shora uvedených cílů.

1 Vymezení pojmů zásady, princip, zásady koncentrace řízení a zásad s ní úzce souvisejících

V této kapitole se krátce zaměřím na vymezení samotného pojmu zásada a budu se ho snažit odlišit od pojmu právní princip. Dále se budu snažit vymezit pojem zásady koncentrace, jakožto i dalších zásad, které jsou se zásadou koncentrace řízení silně propojené. Těmi jsou zásada arbitrárního pořádku, zásada legálního pořádku, zásada jednotnosti řízení, zásada eventuální. V právní teorii se totiž často stává, že se jednotlivé pojmy za sebe zaměňují, a to jak pojem zásada a právní princip, ale také jednotlivé zásady mezi sebou, a proto je mou snahou je co nejpřesněji rozlišit jednotlivých pojmů v teoretické rovině a také dostatečné vymezení jejich obsahu. Toto považuji za základní kámen této práce, díky kterému by mělo být usnadněno pochopení projevů jednotlivých zásad, zejména zásady koncentrační.

1.1 Právní princip, zásada

Jak jsem již výše naznačil, tak tyto pojmy bývají v odborných pracích zaměňovány, a proto cítím potřebu je od sebe pro pokračování své práce s určitostí definovat tak, jak je chápe a rozlišuje většina významných civilněprocesních autorů. Přestože by bylo v tomto místě vhodné tuto kapitolu zpracovat i z historického pohledu, a to za účelem sledování vývoje chápání těchto pojmů, dovolím si svou práci zaměřit pouze současné porozumění těmto pojmům, neboť rozsah skutečně komplexního zpracování tohoto tématu ze všech hledisek by jistě několikanásobně překročil zamýšlený rozsah této práce.

Právním principem se tedy rozumí pojem obecnější, vztahující se k celému právnímu systému, a tento ztotožňují s pojmem obecná zásada právní. Právní zásady jsou na druhé straně chápány jako vůdčí pravidla vztahující se na určitou oblast, odvětví práva.¹ Toto rozdělení jsem tedy přijal do své práce, a proto budu nadále rozlišovat tyto pojmy tak, jak je výše uvedeno.

---

¹ VEČERA, Miloš, MACHALOVÁ, Tatiana., POLČÁK, Radim. *Právní principy v systému evropského a českého práva*. In HURDÍK, Jan, FIALA, Josef, SELUCKÁ, Markéta. (eds.). *Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004: Sborník z workshopu konaného na Právnické fakultě MU v Brně dne 26. 9. 2006*. Brno: MU, 2006, s. 61.

1.2 Teoretické pojetí zásady koncentrace a souvisejících odvětvových zásad

V převážné většině aktuálních zdrojů k tomuto tématu autoři přijali za své názory významného českého procesualisty V. Hory a na jeho poznatcích založili i své myšlenkové proudy. I mně bylo jeho procesuální smýšlení nejbližší a tedy zejména o jeho východiska opírám tuto část práce. I přes tuto názorovou shodu se budu pro komparaci uvést i nejzajímavější myšlenky jiných autorů.

U jednotlivých zásad V. Hora vymezuje zásadu eventuální jako synonymum pro tzv. zásadu soustředovací, resp. koncentrační. Její význam je spatřen v tom, že strana soudního řízení musí v jistém oddílu řízení vykonávat pod následkem prekluze současně veškeré procesní úkony, pro něž byl tento oddíl určen, třebaže už jeden z nich stačil k dosažení cíle, takže ostatní úkony byly činěny jen pro případ potřeby.²

Nejdůležitější jsou pak pro V. Hora zásada arbitrárního pořádku a zásada legálního pořádku. Zásadě legálního pořádku v myšlenkách V. Hory rozumíme tak, že je zákonem určeno, kdy, kdo a jak má jaký úkon učinit, rozděluje proces na více částí, z nichž jedno je podmínkou a podkladem druhého.³ Do takového vymezení v současné české právní úpravě odpovídá řízení vykonávací, které se skutečně skládá ze dvou částí. Těmi jsou část nařizovací a část samotného výkonu rozhodnutí. Na druhé straně tam, kde řízení tvoří jeden celek a nerozpadá se do více částí, tak tato řízení podléhají zásadě arbitrárního pořádku.

Zásadní rozdíl mezi zásadou legálního pořádku a zásadou eventuální pak shodně spatřuji s K. Hamulákovou v tom, že zásada legálního pořádku se dotýká nejen účastníků řízení, ale i soudu. Jsou to nejen účastníci řízení, ale i soud, kdo je vázán zásadou legálního pořádku a na základě zákona nucen činit v tom kterém stadiu řízení určité procesní úkony. Oproti tomu zásada eventuální se již dotýká pouze účastníků řízení a jejich procesních úkonů, soudu nejsou v rámci zkoncentrovaného řízení zákonem předeepsány úkony, které by musel provádět.⁴

---

² HORA, Václav. *Učebnice civilního práva procesního*. Praha: Nákladem spolku československých právníků Všeherd, 1947, s. 210-212.

³ HORA, Václav. *Učebnice civilního práva procesního*. Praha: Nákladem spolku československých právníků Všeherd, 1947, s. 210-212.

⁴ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 27.

1.3 Zásady civilněprocesního řízení související se zásadou koncentrace

Dalšími zásadami, které je nutno v této práci vymezit je zásada rovnosti a zásada kontradiktornosti, zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy. V článku 96 Ústavy a v článku 37 Listiny základních práv a svobod a v § 18 o. s. ř. je vyjádřeno, že účastníci řízení musí být před soudem v rodném postavení, kdy žádná z nich nesmí mít být zvýhodněna. Tím v praxi rozumíme, že musí být soudem poskytnuto a zaručeno, aby měli všichni účastníci sporu stejné možnosti k uplatnění svých procesních práv. Zásada rovnosti je dodržena i v případě, kdy kterýkoliv z účastníků svých procesních práv dobrovolně nevyužívá, přestože mu tato možnost dána byla.⁵

Zásada kontradiktornosti je vyjádřena tím, že strany vstupují v spor, kdy jednotlivými stranami řízení jsou uplatňovány protichůdné nároky. Řízení je vedeno soudem, který nemá být pouze pasivním pozorovatelem, ale je u něho předpokládána přiměřená aktivita. Soud by měl poučovat o procesních právech a usměrnit tak jednání účastníků tak, aby byla dostatečně poskytnuta ochrana skutečnému subjektivnímu právu. Zásada kontradiktornosti má tedy přimět účastníky řízení k aktivitě při vyhledávání a opatřování důkazních prostředků.⁶

Zásadu materiální pravdy zavedl do českého civilního procesu zákon o zlidovění soudnictví z roku 1948. Tento zákon stanovil v civilním řízení povinnost soudu, aby při vedení sporu svou aktivitou doplňoval činnost účastníků, aby byl spolehlivě zjištěn skutečný stav věci. Zásada materiální pravdy by tak měla v občanském soudním řízení zajišťovat vysokou hodnotu pravdivosti a spravedlnosti.⁷

Zásada formální pravdy, jak už je z jejího názvu patrné, zavádí do civilního procesu nutnost dodržování jistých forem, a jejich důsledné uplatnění či neuplatnění může ovlivnit celé řízení, a tedy i konečné rozhodnutí. To pak ale vůbec nemusí být spravedlivé. Z toho je možné vyvodit, že procesní právo musí vždy alespoň z malé části být právem formálním. Odvážím se tvrdit, že by jinak nemohlo být v praxi aplikovatelné. Tuto zásadu dle mě velice výstižně popsala A. Winterová, když napsala, že „proces má směřovat pokud možno k pravdivému poznání, které jedině může být v principu spravedlivého rozhodnutí. Pravdivost poznání však je určována a do jisté míry i limitována pravidly, v jejichž rámci se poznávání

---

⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011. s. 66-67.

⁶ STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: MU a nakladatelství Doplněk, 2003. s. 174-175.

⁷ STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: MU a nakladatelství Doplněk, 2003. s. 184.

*skutečností děje.*⁸ Často pak ve sporu zvítězí ta strana, která soud přesvědčí svými procesními úkony o takzvané své subjektivní pravdě.

1.4 Současné pojetí sporného řízení civilního procesu z pohledu uvedených zásad

Současné pojetí českého civilního procesu ve sporném řízení je tedy ovládáno zásadou arbitrárního pořádku s výrazně posílenými prvky koncentrace, jejichž zavedení na jednu stranu značně oslabilo zásadu materiální pravdy a úměrně tomu posílili roli zásady formální pravdy. To v některých případech může vést k fatální porážce ve sporu, přestože objektivní pravda je na jedné straně. V případě, že pokud tato strana neučiní některý z procesních úkonů včas, tato možnost ji už bude navždy odňata, a za následek bude muset strpět nepříznivé rozhodnutí ve věci.

---

⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011. s. 79-80.

2 Historický vývoj právní úpravy zásady koncentrace v českém civilním procesu

Pro správné poznání, celkové pochopení, kritické poznání a následné zhodnocení tématu této práce se budeme muset ohlédnout do dob minulých a v jednotlivých etapách historie rozkrýt důvody vzniku koncentračních prvků a stejně tak i jejich jednotlivé projevy. Díky tomu se nám bude nejen dále lépe chápat a kriticky hodnotit právní úprava *de lege lata*, ale také bude snazší se zamyslet nad návrhy k vyřešení sporných otázek *de lege ferenda*. Historický exkurz bude rozdělen do etap dle výrazných historickoprávních mezníků, neboť právní úprava každého státu je vždy ovlivněna ideovým smýšlením vládnoucí politické vrstvy.

2.1 Koncentrace v civilním procesu za Rakouska-Uherska a následně Československa do roku 1948, resp. 1951

Před nabytím účinnosti zákona č. 113/1895, o soudním řízení v občanských rozepřích právních (dále jen civilní řád soudní), který nabyt účinnosti dne 1. ledna 1898, byl civilní proces velice silně formalizovaný. Řízení bylo děleno do jednotlivých fází, u kterých bylo stanoveno přesné pořadí, kdy jednotlivé úkony musely být učiněny ve fázi, která pro ně byla určena. Možnost učinění úkonu v jiné fázi procesu než v té, která k tomu byla určena, byla nepřípustná.

Přijetím, respektive účinností civilního soudního řádu se civilní proces značně odformalizoval. Projevy účastníků už nebyly omezeny do určitých fází. Tím se proces stal pružnějším. Řízení tedy bylo ovládáno zásadou arbitrárního pořádku a zásadou jednotnosti řízení.

Civilní soudní řád, díky své vysoké kvalitě a odvážím se říct i nadčasovosti, byl následně přijat do českého právního řádu, a to recepčním zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. Záměrně uvádím, že pouze do českého právního řádu, neboť na Slovensku byl recipován právní řád uherský. Své tvrzení o nadčasovosti civilního soudního řádu opřu i o fakt, že po dobu své účinnosti až do roku 31. prosince 1950 nedospěl výrazných novelizací.

Mnohé prvky z právní úpravy civilního soudního řádu tak můžeme najít v současných civilněprocesních úpravách několika evropských států. Mnoho z nich je na něm takzvaně přímo vystavěno. I v našem současném právním řádu je možno spatřit jisté paralely, a to např.

v institutu tehdejšího takzvaného prvního roku, kterému je výrazně podobné současné přípravné jednání. První rok byl určen k uzavření smíru, vynesení rozsudku pro zmeškání, rozsudku pro uznání žalovaného, případně vzdání se žalobce, a také k vyřešení některých procesních otázek mezi účastníky a soudem. První rok ale nesloužil k uvádění rozhodných skutečností a označování důkazů.

Projevu koncentrace řízení je pak možné si povšimnout v některých případech u takzvané výzvy k odpovědi na žalobu ve formě přípravného podání. U tohoto institutu měl žalovaný povinnost se vyjádřit k žalobě ve lhůtě, která nesměla přesahovat 4 týdny. Nebylo-li takové lhůtě vyhověno, žalobce mohl navrhnout vydání rozsudku pro zmeškání. Žalovaný pak měl možnost zhojit zmeškání lhůty, a to do doby podání návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání žalobcem. Ve srovnání s dnešní úpravou to mělo bez pochyby sloužit k větší ochraně žalovaného, kdy v dnešní úpravě má nedodržení lhůty automatický následek vydání rozsudku pro uznání, a to bez návrhu žalobce a bez možnosti zhojení pozdější odpovědí.

Samotné přípravné jednání dle civilního řádu soudního se vyznačuje velkou podobností se současným přípravným jednáním, a to tím, že účastníci měli možnost činit jakákoli skutková tvrzení a navrhnout důkazy. Nebyli vázáni svými předchozími návrhy ani tvrzeními. Tak mohli postupovat až do konce prvního jednání. V jeho okamžiku bylo řízení zkoncentrováno až na 2 výjimky. Těmi byly skutková tvrzení či důkazy, kterým neodporovala druhá strana, a dnešní úpravě bližší uplatnění nároků, tvrzení, důkazů či námitek, o kterých navrhovatel v době přípravného řízení nevěděl. To ovšem musel soudu osvědčit.

Obdobně bylo vedeno i samotné ústní přelíčení, tedy nároky, návrhy, důkazy a námítky mohly být učiněny do okamžiku, kdy předseda senátu prohlásil jednání za skončené, a to v případě, že ve věci nebylo provedeno přípravné řízení. Civilním procesním řádem byla značně posílena role soudce, neboť měl mnohem vyšší odpovědnost za vedení sporu. Tím je myšlena možnost soudce prohlásit novou skutečnost či důkaz za nepřipustný, s tím že jsou předneseny za účelem průtahu řízení. To je projevem takzvané soudcovské koncentrace a velice se liší od dnešní úlohy soudce, který *„má postavení pouhého „hlídače“ formálních procesních předpisů, bez dalšího většího vlivu na průběh konkrétního řízení.“*⁹

Také v odvolacím řízení byly tzv. nova zásadně nepřipustná. Připustná byly pouze v případě, kdy jimi chtěl účastník podpořit či vyvrátit odvolací důvody, nebyla připustná k podpoření nebo vyvrácení rozhodnutí ve věci samé. Zákon již ale neuvedl, co spadá pod pojem odvolací důvod.

---

⁹ HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 34.

2.2 Koncentrace v civilním procesu v období 1948, resp. 1951 až 1989

Celé české soudnictví a potažmo český civilní proces doznal významných změn přijetím zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví a následně zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád). Druhý uvedený neměl dopady pouze na české území, ale i na území slovenské části Československa. Byl jím odstraněn procesní dualismus a došlo tedy k sjednocení právní úpravy pro civilní soudní řízení.

Stejně jako mnoho jiných myšlenek z dob komunismu se stalo ve výsledku myšlenkami utopistickými, tak i zákon o zlidovění soudnictví, který se snažil o zjednodušení soudnictví a zavedení tzv. soudců z lidu, ve výsledku znamenal naprosté znehodnocení důvěry v soudnictví a v právo obecně. Postupně se z občanského soudního řízení vytratila zásada formální pravdy a byla nahrazována zásadou pravdy materiální. Dále byl zaveden systém úplné apelace, což znamenalo možnost uvádění nových tvrzení a návrhů důkazů v odvolacím řízení.

Občanský soudní řád účinný od 1. ledna 1951 pak nerozlišoval řízení sporná a nesporná, dále zesiloval pozici zásady materiální pravdy. Přestože to nebylo nikde oficiálně zakotveno a v právním povědomí se mělo za to, že občanské soudní řízení je stále ovládáno zásadou kontradiktornosti, tak stále silnější pozici získává zásada vyšetřovací a zásada oficiality. Cílem tehdejšího procesu totiž mělo být poznání skutečné pravdy. Byla tak omezena dispoziční práva účastníků a soud měl povinnost opatřovat a provádět důkazy, které nebyly navrženy žádnou ze stran. Projevy zásady koncentrace tak byly v tehdejší civilním téměř absolutně potlačeny. Jediným projevem koncentrace pak byly pouze námitky proti směnečnému a šekovému rozkazu, které bylo pod hrozbou prekluze nutno uplatnit do 3 dnů od doručení platebního rozkazu.

V duchu idejí těchto dvou předchozích dvou zákonů byl i koncipován další občanský soudní řád, zákon č. 99/1963, který nabyt účinnosti k datu 1. dubna 1964. Tento zákon nadále držel civilní proces v podobě jednotného řízení bez členění na řízení sporné a nesporné a řízení bylo nadále ovládáno zásadou materiální pravdy. Projevy koncentrace pak bylo možné spatřit shodně s minulou právní úpravou pouze u směnečného a šekového platebního rozkazu.

2.3. Koncentrace v civilním procesu po roce 1989

V návaznosti na změnu politicko-společenského uspořádání republiky vyvstala potřeba zásadní změny řady právních předpisů. Tak tomu bylo i u právní úpravy občanského soudního řízení. V tu dobu nebylo času na přípravu nového uceleného kodexu, nýbrž byla snaha o co nejrychlejší alespoň dílčí změny v tehdejší úpravě. Výsledkem toho byla četnost novelizací v poměrně rychlém sledu. Cílem bylo částečné opouštění zásady materiální pravdy a posilování zásady pravdy formální. Významnější novelou této doby potvrzující předchozí tvrzení je zákon č. 171/1993 Sb., kterým byly do českého civilního procesu zavedeny instituty rozsudku pro uznání a rozsudku pro zmeškání. Na další zavedení projevů zásady formální pravdy a pro tuto práci důležitých prvků koncentrace bylo nutno posečkat až do roku 2000, kdy byla přijata tzv. velká novela občanského soudního řádu a následně i tzv. souhrnné novely občanského soudního řádu z roku 2009.

2.3.1 Koncentrace v civilním procesu zavedená zákonem č. 30/2000 Sb.

Od přijetí velké novely občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb. s účinností od 1. ledna 2001, jež bývá současnými autory označována za průlomovou, si autoři slibovali změny v celkovém pojetí celého civilního procesu. Bylo počítáno s tím, že tato novela bude základním kamenem pro komplexní rekonstrukci celého českého civilního práva procesního. Dopady novely se měly v praxi prověřit, aby se při vytváření nového kodexu bylo možno opřít o praktické poznatky nově zavedených institutů.¹⁰ Cílem pak bylo zejména urychlení občanského soudního řízení tak, aby soudy rozhodovaly o občanských právech nebo závazcích bez zbytečných průtahů, aby bylo vyhověno čl. 38 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o lidských právech a svobodách. Jen rychlá ochrana může být právní ochranou účinnou.¹¹ Z řad zahlcených soudů a frustrovaných ochrany marně se dožadujících účastníků řízení byly účinky této novely velice kladně přijaty. Na druhou stranu se však objevily i kritičtější názory, které varovaly před urychlováním řízení. K této problematice uvedl J. Macur, že urychlování řízení není bez problémů, neboť řádné a objasnění skutkového stavu a respektování demokratických práv procesních stran nutně klade také určité časové nároky na průběh řízení.¹²

¹⁰ Důvodová zpráva k z. č. 30/2000 Sb., sněmovní tisk 257.

¹¹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 39.

¹² MACUR, Josef. K problematice urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3, s. 126.

Velkou novelou, která měla vést k urychlení do civilního procesu a zvýšení odpovědnosti účastníků za průběh řízení, byl do občanského soudního řádu zaveden zejména institut tzv. kvalifikované výzvy dle § 114b o. s. ř.. V té době to byl významný počin českého zákonodárce, protože do té doby soud neměl procesní možnosti, jak donutit žalovaného, aby se k žalobě vyjádřil, což byla jeden z hlavních důvodů průtahů v řízení. Žalovaný, který by ani v zákonné lhůtě kvalifikované výzvy neposkytl soudu vyjádření k žalobě, pak musel počítat s tím, že soud bude postupovat tak, jako by nárok žalobce uznal, a že následovat tedy bude rozsudek pro uznání. Následek zavedení tohoto nového institutu se musel logicky projevit i v § 153a o. s. ř., aby bylo možné takový rozsudek pro uznání soudem vydat.

Dalšími ustanoveními, které přesouvaly odpovědnost za průběh řízení, zjištění a prokázání skutkového stavu, jsou § 118b o. s. ř. a 118c o. s. ř.. První z nich přinesl do civilního soudního řízení tzv. zákonnou koncentraci. Ta však nepůsobila paušálně pro veškerá civilní řízení, ale pouze ta, která byla taxativně vypočtena v ustanovení § 118b o. s. ř., v tehdejší znění.¹³ Za taková řízení byla důvodovou zprávou označena ta řízení, u nichž to vyžadoval společenský zájem.¹⁴ Těmi byly řízení ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, ve věcech ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích, ve sporech vyvolaných konkursem a vyrovnáním, o základu věci ve sporech o ochranu hospodářské soutěže, o základu věci ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, o základu věci ve sporech z porušení nebo ohrožené práva na obchodní tajemství a v dalších případech stanovených zákonem.

Druhý z nich zavedl tzv. koncentraci soudcovskou neboli vhodnou. Zde mohl soud urychlit řízení tím, že pokud docházelo k průtahům řízení z viny účastníka, tak mohl soudce na návrh některého z účastníků řízení zkoncentrovat usnesením, které ukládalo všem účastníkům tedy i navrhovateli, aby uvedly skutečnosti o věci samé a označily důkazy do stanovené lhůty, která nesměla být kratší než 15 dní ode dne doručení usnesení. Marné uplynutí této lhůty k vykonání zmíněných úkolů mělo za následek to, že k později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům nebylo přihlíženo. Říká se, že každé pravidlo má své výjimky, stejně tak i u soudcovské koncentrace dle § 118c o. s. ř. bylo povoleno uvádět skutečnosti a označovat důkazy, jimiž měla být zpochybněna věrohodnost důkazních

---

¹³ HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 41.

¹⁴ Viz. Důvodová zpráva k z. č. 30/2000 Sb.

prostředků, či které nastaly po koncentrační lhůtě nebo je nemohl účastník bez své viny včas uvést. Tytéž výjimky byly i součástí předchozího institutu. Pro § 118c o. s. ř. platila ještě jedna speciální výjimka, a to když sám soud vyzval účastníka k doplnění skutečností a důkazů v důsledku jiného právního názoru než účastníkovy, který soud hodlá zaujmout.¹⁵

Další změnou provedenou velkou novelou o.s.ř. bylo posílení role soudů prvního stupně u většiny řízení tím, že se opět zavedl systém neúplné apelace, a tedy hlavním dějištěm sporu, tedy uvádění skutečností a navrhování důkazů, měl být právě prvoinstanční soud. K tomuto systému se bezesporu přešlo pro to, aby byl z fungování českých civilních soudů vymýcen meziinstanční ping pong, a účastníci si nemohli nechávat důležité skutečnosti a důkazy až pro odvolací řízení, respektive tím protahovat řízení. Konkrétním projevem bylo zavedení § 119a o. s. ř., které stanoví povinnost soudu poučit účastníky, že mohou uplatňovat nové skutečnosti a důkazy pouze do vyhlášení rozhodnutí. Výjimky z tohoto ustanovení a tedy možnost uplatňování nových skutečností a důkazů pak stanovil § 205a o. s. ř..

2.3.2 Koncentrace v civilním procesu zavedená zákonem č. 7/2009 Sb.

Nejvýznamnějším novodobým mezníkem pro zásadu koncentrace a vlastně celé občanské soudní řízení bylo přijetí tzv. souhrnné novely o. s. ř., tedy zákona č. 7/2009 Sb., které mělo pokračovat v nastaveném trendu zjednodušení a urychlení civilně procesního řízení. Smělé, ale potřebné myšlenky novela byly postaveny na základech Programového prohlášení vlády ze dne 17.1.2007, které si dávalo za cíl zavedení opatření, která povedou k rychlejšímu a kvalitnějšímu rozhodování soudů, zjednodušení procesních předpisů, odbřemenění soudců a docílení urychlení řízení tak, aby byl rozsudek před soudem první instance vydán zpravidla do šesti měsíců a aby odvolací řízení nepřesáhlo čtyři měsíce. K tomu měla napomoci zejména elektronizace justice, změny v personální struktuře justice, zavedení povinné doručovací adresy a omezení rozsahu odůvodnění rozsudku, které by v jednodušších případech měli vyhotovovat vyšší soudní úředníci. Stejně či podobné cíle pak byli stanoveny i v důvodové zprávě.

Ke splnění výše uvedeného cíle byla připravována novelizace, která již neměla a z rozsahu cíle ani nemohla být pouze dílčí úpravou, jako tomu bylo až na výjimky doposud, nýbrž měla představovat zásadní změnu do celkového pojetí českého civilního procesu. Důsledkem toho tedy bylo posílení zásady materiální pravdy, posílení úpravy zásady

---

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 2001, č. 4, s. 22.

koncentrace řízení a posílení procesní odpovědnosti účastníka za průběh a výsledek řízení. Byla tedy oslabena vůdčí role zásady pravdy materiální, kdy se ale zásada pravdy formální nedostala do popředí, ale dochází k prolínání těchto dvou zásad, kdy je zásada formální pravdy zpravidla uplatňována v případě pasivního přístupu jednoho z účastníků, kdežto v případě aktivního přístupu účastníků je řízení větší měrou ovládáno zásadou materiální pravdy ovšem s prvky koncentrace.

Konkrétním projevům zásady koncentrace se budu věnovat v další a dovolím si říct stěžejní části mé práce. V ní bych kromě rozebrání jednotlivých institutů kriticky zhodnotil právní úpravu *de lege lata* a zmínil úvahy *de lege ferenda*.

3 Projevy zásady koncentrace v řízení před soudem první instance

V této kapitole věnuji pozornost jednotlivým projevům zásady koncentrace v právní úpravě občanského soudního řízení. Budu se tedy postupně věnovat jednotlivým institutům, které jsou ovlivněny zásadou koncentrace, a zhodnotím, jaké dopady mají, či můžou mít na účastníky řízení.

3.1 Koncentrace procesních námitek

Mezi koncentrací procesních námitek budeme řadit námitku podjatosti soudce (přisedícího), námitku místní nepřislušnosti a námitku nedostatku pravomoci soudu z důvodu existence rozhodčí smlouvy. Ke koncentraci zde dochází proto, že u všech výše zmíněných je námitka účastníků koncentrována do určitého stadia řízení.

Námitku podjatosti soudce nalezneme v ustanovení § 15a o. s. ř., který stanoví ve svém prvním odstavci, že účastníci mají právo se vyjádřit k osobám soudců a přisedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. O tom musí být soudem poučeni. Odstavec druhý téhož ustanovení stanoví, že účastník je povinen námitku podjatosti soudce (přisedícího) uplatnit nejpozději při prvním jednání, kterého se zúčastní soudce (přisedící), o jehož vyloučení jde. Jestliže však účastník nevěděl v této době o důvodu vyloučení nebo vznikl-li tento důvod později, může námitku podjatosti uplatnit do 15 dnu poté, co se o něm dozvěděl. Později může uplatnit podjatosti účastník uplatnit jen tehdy, jestliže nebyl soudem poučen o svém právu vyjádřit se k osobám soudců (přisedících).¹⁶

Požadavek, aby ve věci jednal nepodjatý soudce, se může týkat pouze soudce, jemuž věc náleží dle pravidel stanovených v rozvrhu práce soudu. Z výše uvedeného mají účastníci právo vyjádřit se pouze k takto určenému soudci. Je proto zcela zřejmé, že bez procesních účinků zůstane námitka směřující proti „všem soudcům okresního soudu“.¹⁷

Koncentrací procesní námitky spatřuji v ustanovení odstavce druhého § 15a o. s. ř., kdy námitku podjatosti je povinen účastník uplatnit nejpozději při prvním jednání, kterého se zúčastnil soudce (přisedící), o jehož vyloučení jde. Jelikož důvod vyloučení soudce (přisedícího) nemusí být účastníku vždy znám již před prvním jednáním ve věci, popřípadě tyto okolnosti, se kterými se spojuje vyloučení soudce (přisedícího), mohou vzniknout později, zákon připouští, aby námitku podjatosti uplatnil i v dalším stádiu řízení, nejpozději

¹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ DRÁPAL, Lubomír., BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 81.

však do patnácti dnů ode dne, kdy se sám o důvodu vyloučení soudce (přisedícího) dozvěděl, a to ve stádiu, když v řízení lze ještě o námitce rozhodnout. Koncentrace této procesní námitky je zde zavedena proto, aby bylo zamezeno zneužívání námitek podjatosti jen k prodlužování řízení (důvodem může být ekonomická výhodnost oddálení účinku soudního rozhodnutí), proto tato zákonná koncentrace neumožňuje vznést námitku podjatosti dle volné úvahy účastníku řízení.¹⁸

Účinky koncentrace ruší absence poučení dle ustanovení § 15a odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že o svém právu vyjádřit se k osobám soudců a přisedících musí být účastníci poučeni. Jelikož je právo uplatnit námitku podjatosti právem procesním, je nutné poučení ze strany soudu. Jak k tomuto poučení dojde je již ponecháno na postupu soudce. Je však nutné zmínit, že jestliže účastník řízení nebyl poučen dle ustanovení § 15a odst. 1 o. s. ř. o svém právu vyjádřit se k osobám soudců a přisedících, kteří mají věc projednat a rozhodnout, nemá to za následek vadu řízení, která by mohla mít vliv na věcnou správnost rozhodnutí vydaných v probíhajícím občanském soudním řízení. Tento nedostatek poučení bude pouze znamenat neúčinnost koncentrace dle ustanovení § 15a odst. 2. o. s. ř..¹⁹

Účinky koncentrace se projeví tak, že soud dle ustanovení § 15b odst. 3 o. s. ř. k námitce podjatosti, která je zjevně opožděná, nepřihlíží. Pokud tedy soud dojde ke zjištění, že námitka je dle ustanovení § 15a odst. 2 o. s. ř. zjevně opožděná, tak k ní nepřihlédne, a pokračuje dále v řízení.

V souvislosti s námitkou podjatosti soudce a přisedícího je nutné se také vyjádřit i podjatosti zaměstnanců soudu a podjatosti znalce či tlumočnicka. Mezi zaměstnance soudu můžeme radit zapisovatele, justiční čekatele, vyšší soudní úředníky, soudní tajemníky, soudní vykonatele a zaměstnance odborného aparátu soudu. I když tyto osoby nemají na samotné řízení velký vliv, tak jejich podjatost může být na překážku důvěře ve spravedlivý a nestranný civilní proces. Znalci a tlumočníci nejsou zaměstnanci soudu, přesto mají postavení jako jiné osoby plnící úkoly výkonu soudnictví, proto i oni mohou být v důsledku své podjatosti vyloučeni z občanského soudního řízení.²⁰ Ustanovení § 17 o. s. ř. stanoví, že ustanovení § 14 odst. 1, § 15, § 15a odst. 1 a 3 a § 16 odst. 3 o. s. ř. platí přiměřeně. Z výše uvedeného vyplývá, že se neužije ustanovení § 15a odst. 2, které stanovuje při uplatnění námitky

---

¹⁸ DRÁPAL, Lubomír., BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 82.

¹⁹ DRÁPAL, Lubomír., BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 82.

²⁰ DRÁPAL, Lubomír., BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 90-91.

podjatosti koncentraci procesní námitky ke konci prvního jednání a lhůtu 15 dní, kdy se účastník o podjatosti dozví.²¹

Judikatura Nejvyššího soudu k tomu poznamenává, že jestliže účastníci uvedou skutečnosti, z nichž vyvozují pochybnosti o nepodjatosti znalce, musí soud postupovat dle ustanovení § 17 o. s. ř.. Tyto skutečnosti může účastník řízení sdělit kdykoliv, jakmile se o nich dozví.²²

Další procesní námitkou, ve které se projevuje zásada koncentrace, je námitka místní nepřislušnosti soudu. Ustanovení § 105 odst. 1 o. s. ř. stanoví, že soud je oprávněn zkoumat místní příslušnost z vlastní iniciativy či k námitce účastníka řízení. Konkrétně toto ustanovení stanoví, že soud zkoumá místní příslušnost jen do skončení přípravného jednání podle ustanovení § 114c o. s. ř.. Jestliže nebyla provedena příprava jednání, tak zkoumá soud místní příslušnost jen před tím, než začne jednat o věci samé. Jestliže rozhoduje bez jednání, jen před vydáním rozhodnutím. Později zkoumá soud místní příslušnost jen, jestliže nebyla provedena příprava jednání podle § 114c o. s. ř., a jen k námitce účastníka, která byla uplatněna při prvním úkonu, který účastníku přísluší.²³

Koncentrace se nám zde projevuje tak, že účastník je oprávněn vznést námitku místní nepřislušnosti daného soudu jen do konce přípravného jednání dle § 114c o. s. ř.. Pokud tato příprava jednání nebyla provedena, tak pouze při první úkonu, který účastníku přísluší. Tato námitka je přípustná tedy při prvním procesním úkonu. Prvním procesním úkonem rozumíme úkon ve věci, který je adresovaný soudu buď z iniciativy účastníka řízení, nebo na výzvu soudu. Na tomto místě by bylo dobré si také uvést, že judikatura dovozuje, že odpor proti platebnímu rozkazu není prvním procesním úkonem žalovaného, při kterém by musel přednést námitku místní nepřislušnosti soudu. Prvním procesním úkonem je myšlen až jeho první procesní úkon, který mu náleží dalším jednáním následujícím v důsledku jeho včas podanému odporu proti platebnímu rozkazu.²⁴ Námitka místní nepřislušnosti nenáleží žalobci, který svou volbu místí příslušnosti vyjádřil již v žalobě. Náleží tedy jinému účastníku než žalobci, ve většině případů půjde o žalovaného.²⁵

Úprava věcné a místní příslušnosti vychází ze zásady *perpetuationis fori*, která je vyjádřena v ustanovení § 11 odst. 1 OSR a stanoví, že pro určení věcné a místní příslušnosti

---

21 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

22 Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. Cpj 41/79, publikovaného pod R 1/1981 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

23 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

24 Rozsudek Nejvyššího soudu CSR ze dne 21. 3. 1955, sp. zn. Ncd 393/55, publikovaného pod Rc 73/1955 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

25 DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 700.

jsou rozhodující skutečnosti, které tu jsou v době zahájení řízení, a to do jeho skončení. Soud zkoumá věcnou příslušnost po celou dobu řízení, místní příslušnost vykazuje jisté zvláštnosti, které se projevují tak, že pokud soud určí místní příslušnost nesprávně a účastník opomene vznést procesní námitku místní nepříslušnosti, tak je případný nedostatek zhojen ex lege.²⁶

Soud místně nepřislušný se tedy poté stává soudem místně příslušným a nelze brát v úvahu existenci této podmínky řízení. Tato koncentrace nám tedy zabraňuje maření a protahování řízení podáváním námítky místní nepříslušnosti až poté, kdy již byla věc projednána ve věci samé a je způsobilá k rozhodnutí.²⁷ Je zde tedy vyjádřen hlavní účel zásady koncentrace, který spočívá v zabránění průtahů v řízení, a bylo naplněno ústavní právo na projednání věci bez zbytečných průtahů, a jak stanoví o. s. ř. v ustanovení § 6, aby ochrana poskytnutých práv byla rychlá.

Jsem toho názoru, že koncentraci procesních námitek můžeme najít i v ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř., které zabývá tím, pokud je podán návrh na zahájení civilního soudního řízení při současné existenci rozhodčí smlouvy. Toto ustanovení stanoví, že jestliže soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví. Soud však věc projedná, pokud účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvalí. Dále toto ustanovení stanoví, že soud projedná návrh na zahájení řízení, pokud věc podle práva České republiky nemůže být podřízena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě vůbec neexistuje, nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že se rozhodčí soud odmítl věcí zabývat.²⁸

Koncentraci procesní námítky existence rozhodčí smlouvy tedy spatřuji hned ve větě první ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř., kdy žalovaný musí uplatnit tuto námitku při prvním úkonu ve věci samé, nikoliv při prvním úkonu, který mu přísluší, jak to bylo stanoveno při námitce místní nepříslušnosti. Zajímavé je na tomto místě uvést judikát Nejvyššího soudu, který vyslovil, že *námitka existence rozhodčí smlouvy podle § 106 odst. 1, jež je speciálním procesním instrumentem, musí být uplatněna při prvním úkonu žalovaného ve věci. Tento první úkon je „konzumován“ nereagováním na výzvu soudu podle § 114b o. s. ř. a v takovém*

---

²⁶ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 699.

²⁷ STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: MU a nakladatelství Doplněk, 2003. s. 290.

²⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

případě již nelze tuto námitku zohlednit, byla-li uplatněna až v odvolání proti rozsudku pro uznání vydanému podle § 153a odst. 3 o. s. ř..²⁹

3.2 Koncentrace možnosti uvádění skutkových tvrzení a označování důkazů

Nyní přistoupím k přiblížení konkrétních projevů zásady koncentrace v platné právní úpravě zejména sporných řízení, a to konkrétně koncentrace možnosti uvádět skutková tvrzení a označovat důkazy. Postupně se budu zabývat instituty kvalifikované výzvy dle § 114b o. s. ř., přípravou jednání dle § 114c o. s. ř. a zákonnou koncentrací dle § 118b o. s. ř..

3.2.1 Kvalifikovaná výzva dle § 114b o. s. ř.

Tento institut se objevuje v takzvané přípravě řízení, která má sama o sobě sloužit k výraznému urychlení řízení a díky tomu má být dosaženo spravedlivého procesu díky naplněním idejí zásady rychlosti řízení. Kvalifikovaná výzva je užitá v momentu, kdy je řízení zahájeno dispozičním úkonem účastníka, jehož návrh na zahájení řízení (žaloba) je bezvadný, případně vady jsou na výzvu odstraněny a předně jsou splněny podmínky řízení. Příprava řízení má sloužit k tomu, aby řízení nebylo zbytečně roztaženo do několika jednání, ale bylo možné zpravidla rozhodnout při prvním jednání. To ovšem za předpokladu, pokud již sami účastníci nenavrhlí rozhodnout bez jednání, či k názoru, že jednání není třeba nařizovat, následně nedospěje soud.

V dřívějších úpravách byla užívána pouze výzva dle 114a odst. 2 písm. a) o. s. ř., kterou si dovolím ve světle výzvy k vyjádření dle § 114b o. s. ř. označit za nekvalifikovanou. To znamená, že účastník odlišný od navrhovatele (žalobce) byl vyzván k vyjádření se ve věci, uvedení listinných důkazů, jichž se dovolávají. Odpověď na tuto výzvu nešlo zajistit rychlým efektivním způsobem. Jedinou sankcí, která neaktivnímu účastníku hrozila, bylo uložení pořádkové pokuty dle § 53 o. s. ř., čímž ale nešlo pasivního účastníka spolehlivě přinutit k aktivitě.

Stejně tak dle výzvy k vyjádření dle 114b o. s. ř. předseda senátu uloží žalovanému, aby se k žalobě písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuznává, ve vyjádření vylíčil rozhodné skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy k prokázání svých tvrzení. Pro případ nesplnění povinnosti uložené soudem, zákon vymezuje jako následek rozsudek pro uznání. K vyjádření je účastníku řízení určena pouze spodní hranice lhůty, která nesmí být kratší než 30 dní od doručení usnesení do

---

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3047/2006.

vlastních rukou. Horní hranice tedy není nijak omezena a je pouze na zvážení soudu, jak dlouhou lhůtu účastníkovi k vyjádření ponechá. Je pak tedy otázkou, zda-li je tato lhůta soudcovská či zákonná. To je velice významné pro to, abychom věděli, zda-li je možné lhůtu na žádost prodloužit či zmeškání prominout. V současnosti v odpovědi na tuto otázku nepanuje jednoznačný názor. Osobně si myslím, že by bylo lepší tuto lhůtu považovat za soudcovskou, aby ji bylo možné prodloužit, a tak by při prominutí nemusela být nařizována nová minimálně 30 denní lhůta. Tento názor u mě převládá zejména kvůli smyslu zavedení tohoto institutu, a tím je zamezení průtahů v řízení. Na formálním rozhodnutí nemá vliv ani situace, kdy účastník zmešká soudem stanovenou lhůtu, ale kdy se vyjádří před vydáním rozhodnutí. Střetnul jsem se s názory, že toto opatření je přílišně tvrdé, resp. formalistické, ale při soudobé zahlcenosti soudů mám za to, že je to úprava vhodná, která nutí účastníky ke zvýšené pozornosti a odpovědnosti v řízení, a lhůta k vyjádření 30 dní se mi zdá dostatečná.

K vydání kvalifikované lhůty je zákonem požadováno splnění předpokladů, a to tehdy vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu nebo bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem. Čistý úmysl zákonodárce na tomto místě kalí dle mého názoru nešťastné užití neurčitých pojmů povaha věci a okolnosti případu. Neznamená to, že by měl soudce svázané ruce a byl v užití kvalifikované značně omezen. Rozhodnutí o vydání usnesení je vždy na uvážení předsedy senátu.

V soudní praxi to však ve výsledku vede k opačnému výsledku, než jaký byl záměr. Místo urychlení řízení a včasného poskytnutí ochrany účastníkům je v případě vydání rozsudku pro uznání často podáno odvolání z důvodu, že nebyly splněny podmínky k vydání usnesení dle § 114b o. s. ř., a tím je řízení naopak značně protahováno. K zamezení tohoto neblahého jevu jsem pro to, aby bylo užití kvalifikované výzvy zcela ponecháno na uvážení soudce, příp. aby alespoň nebylo vázáno na neurčité právní pojmy, které jsou zpravidla osvětleny až judikaturou. To ovšem vždy dává prostor odvolateli prostor k pokusu o obranu, jelikož výklad neurčitých právních pojmů je sjednocován až na nejvyšších patrech v hierarchii českých soudů.

Při duševní „konzumaci“ literatury o kvalifikované výzvě jsem narazil na nesoulad při hodnocení, zda-li je kvalifikovaná výzva projevem koncentrace či nikoliv. Někteří autoři ji za prvek koncentrace rozhodnutím soudu považují.³⁰ Osobně ve shodě s většinou autorů se přikláním k názoru, že je to spíše projev zásady formální pravdy neboť pouze v případě

---

³⁰ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde Praha, 2007, s. 243.

nereagování na výzvu nastupuje formální rozhodnutí. Na druhou stranu při splnění výzvou uložených povinností řízení není dále zkoncentrováno, protože výzvou není určen okamžik, kdy je účastník omezen v dalším uvádění další skutečnosti a označování nových důkazů.

Již z jazykového pojetí je patrné, že výzvou je uložena povinnost uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy podporující jeho tvrzení. Není tedy uložena povinnost uvést všechny skutečnosti a označit všechny důkazy. Má tvrzení potvrzuje Ústavní soud, který k tomuto uvedl, že nedostatečné a neurčité vyjádření nemůže vést k formalistickému a restriktivnímu výkladu ustanovení § 114b o. s. ř., protože by tím mohl být porušen princip rovnosti účastníků. Pokud o obsahu vyjádření existují pochybnosti, tak je úkolem soudu, aby je odstranil.³¹ Nerovnost účastníků bude snadněji spatřena při srovnání postavení žalobce a žalovaného. V případě nedostatečných či neurčitých tvrzení žalobce je žalobce soudem vyzván, aby svá tvrzení doplnil. Pokud by tak neučinil, tak je žaloba odmítnuta. Žalobu je však možno znovu. Pokud bychom povolili restriktivní a formalistický výklad u kvalifikované výzvy, tak by nebylo možné nedostatečná a neurčitá tvrzení odstranit a automaticky by nastupovala fikce uznání nároku žalovaného.

3.2.2 Přípravné jednání dle § 114c o. s. ř.

Souhrnná novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 7/2009 Sb. silně akcentovala prosadit do českého civilního řízení zásadu rozhodování při jediném jednání. Pro rozhodnutí při jediném jednání je nutné řízení náležitě připravit. Z těchto důvodů byla do občanského soudního řízení zavedena institucionalizovaná forma přípravy jednání. Dosavadní úprava ustanovení § 114c o. s. ř. nepřinášela pro účastníky žádné sankce při neplnění jejich procesních povinností, proto tento institut nebyl náležitě soudci využíván.

Zásadní změnou proto je, že nová úprava ustanovení § 114c přináší univerzální koncentraci řízení. Tuto koncentraci přináší zásadně pro všechna sporná řízení, to buď ke konci přípravného jednání, nebo pokud přípravné jednání nebylo nařízeno, tak do skončení prvního jednání ve věci.³²

Cílem přípravy jednání je tedy pomoci naplnit zásadu rychlé ochrany práv tím, že je jednání připraveno tak, aby soud mohl vynést rozsudek a rozhodnout tak o dotčených právech při jediném jednání. Výsledkem přípravy jednání by tak mělo být jasné vymezení okruhu sporných skutečností mezi účastníky řízení a seznam důkazu, jež účastníci řízení navrhli k

³¹ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 544/2005.

³² DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 778.

jejich prokázání. Je tedy na bedrech soudu, jakými prostředky a metodami daný cíl naplní. Jedním z prostředků po kvalifikované výzvě je tedy institut přípravy jednání dle § 114c o. s. ř.³³

Novelizované ustanovení § 114c o. s. ř. je nadále jiným soudním rokem a nikoliv jednáním, což v praxi znamená, že nemusí být konáno v senátním složení a soudci nemusí mít předepsaný oděv. Od dřívější platné úpravy se stávající úprava odlišuje tím, že je zákonem předepsaným způsobem přípravy jednání ve věcech sporných nebo nesporných vždy, jestliže soud nevyužil nebo zůstala bez reakce výzva dle ustanovení 114a odst. 2 o. s. ř. anebo nevydal usnesení podle § 114b o. s. ř.. Z výše uvedeného vyplývá, že pokud se přípravné jednání nejeví jako neúčelné a soud nevyužil jiné prostředky přípravy jednání, musí soud přípravné jednání nařídít vždy. Z ustanovení § 114c odst. 1 o. s. ř. a 114b odst. 3 o. s. ř. nám je jasné, že tyto dva prostředky přípravy jednání se navzájem vylučují. Přípravné jednání je více využitelné v situacích, kdy břemeno tvrzení a břemeno důkazní neunášejí obě strany, např. kdy soudce nemá v ruce perfektní žalobu, která může být podkladem pro vydání rozsudku pro uznání.³⁴

K přípravnému jednání předvolá předseda senátu účastníky řízení a jejich zástupce, popřípadě i další osoby, jejichž přítomnost je třeba. Předvolání k přípravnému jednání musí být doručeno do vlastních rukou. Náhradní doručení je vyloučeno.³⁵ Předvolání má formu usnesení a bude obsahovat náležitá poučení pro účastníky řízení, protože s nedostavením se k přípravnému jednání jsou spojeny nepříjemné sankce pro účastníky. Nutnost poučení účastníku v předvolání o nepříjemných následcích vyplývá z ustanovení § 114c odst. 6 a 7 o. s. ř..³⁶ Odstavec šestý § 114c o. s. ř. stanoví, že nedostaví-li se řádně a včas předvolaný žalovaný, ačkoliv byl řádně a včas předvolán nejméně 20 dní předem, aniž by se včas a z důležitého důvodu omluvil, má se, s výjimkou věcí, v nichž nelze schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.), a věcí uvedených v ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř., za to, že uznává nárok, který je proti němu uplatňován žalobou. Odstavec sedmý téhož ustanovení stanoví, že nedostaví-li se k přípravnému jednání žalobce nebo jiný navrhovatel, ačkoliv byl řádně a včas předvolán nejméně 20 dnů předem, aniž by se včas a z důležitého důvodu omluvil, soud řízení, s

---

³³ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 779.

³⁴ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 801-802

³⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 801-802

výjimkou věcí uvedených v § 120 odst. 2, zastaví.³⁷ Odstavec sedmý nám tedy zakládá fikci zpětvzetí žaloby. Usnesení o zastavení řízení nám však nevytváří překážku rei iudicatae, a žalobce tedy může žalobu podat znovu.³⁸

Na tomto místě je třeba se zamyslet nad určitými zvláštnostmi, jež nám právní úprava přináší. Je zcela zřejmé, že při těchto právních fikcích dochází k jisté nerovnosti mezi procesními stranami, kdy žalobce se fikce zpětvzetí nijak významně nedotýká, protože zpětvzetí není meritorním rozhodnutím, a tedy žalobce může podat stejnou žalobu znovu. Žalovaný je trestán při nedostavení se k přípravnému jednání rozsudkem pro uznání. Proti tomuto meritornímu rozsudku pro uznání je možné podat odvolání pouze z důvodu zásadních procesních vad (vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř.), nebo s odůvodněním, že nebyly splněny zákonné předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání, z čehož plyne, že žalovaný tedy nemá k dispozici věcnou obranu směřující proti žalobou uplatňovanému nároku.³⁹

Zajímavé je, že když se žalovaný nedostaví k prvnímu jednání ve věci, tak je vydáván rozsudek pro zmeškání na návrh žalobce, kdežto při nedostavení k přípravnému jednání, tak je volen rozsudek pro uznání, i když v souladu s názorem prof. Macura je rozsudek pro uznání závislý na projevu vůle účastníka řízení.⁴⁰ Zde měl být zřejmě volen rozsudek pro zmeškání, jež je sankcí za nedostavení se k jednání a úmyslným průtahům řízení, což má za následek kontumační rozsudek a následnou prohru v civilním soudním řízení. V případě užití kontumačního rozsudku zákonodárce ponechal soudu právní posouzení věci, zakládal by tak pouze pro soud možnost vzít skutečnosti žalobcem tvrzené za skutečnosti prokázané. To znamená, že pokud tvrzené skutečnosti žalobcem neobstojí po právu, tak soud rozsudek pro zmeškání nevydává.⁴¹

Soud je také povinen účastníky řízení poučit o tom, jaká procesní břemena budou nuceni splnit, a že řízení bude ke konci přípravného jednání koncentrováno. Tato povinnost soudu vyplývá u obecné poučovací povinnosti soudu v rámci ustanovení § 5 o. s. ř.. Jelikož účastníci řízení jsou v rámci zákonné koncentrace dle 114c odst. 4 o. s. ř. povinni splnit své břemeno tvrzení a břemeno důkazní do konce přípravného jednání, musí být dopředu poučeni

---

37 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

38 BARTONÍČKOVÁ, Klára., KRIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 612.

39 ŠERÁ, Michaela. Bude sporné řízení od 1. 7. 2009 skutečně rychlejší? [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/bude-sporne-řízení-od-1-7-2009-skutecne-rychlejsi-56501.html>>.

40 MACUR, Josef. Rozsudek na základe fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. r. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 2, s. 28 a násl.

41 WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. *Bulletin advokacie*. 2001, č. 4, s. 21

o tom, co od nich soud očekává v rámci přípravného jednání, a že koncentrace, tedy skutkový a důkazní stop stav, nastává ke konci přípravného jednání.⁴²

Účelem a obsahem přípravného jednání je zejména zjištění, zda jsou dány podmínky řízení, popřípadě se učiní úkony k odstranění jejich nedostatku. Dále soud vyzve účastníky řízení, aby do protokolu doplnili svá potřebná tvrzení, které uvádějí k prokázání svých nároků, a navrhli důkazy k jejich prokázání, a aby splnili další své procesní povinnosti (např. dostavení se ke znalci). V rámci přípravného jednání by se měl také soud pokusit o smírné vyřešení věci. Cílem všech těchto úkonů je tedy, aby soud rozhodnul věc při jediném jednání.⁴³

Jak jsem si již uvedl výše, souhrnná novela zavedla pro soudce další významný prvek, který je spojen s novou úpravou přípravného jednání. Tímto prvkem je koncentrace řízení, což je tedy zákaz předkládání novot v řízení po okamžiku koncentrace. Jelikož zde nic není vázáno na účastníkův návrh a tedy o následném rozhodnutí soudu o koncentraci řízení, tak se jedná o koncentraci zákonnou, která nastává zásadně k okamžiku skončení přípravného jednání nebo výjimečně na žádost účastníků do konce lhůty určené soudem, která nesmí být delší než 30 dnů. Z ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že je samozřejmostí, že účinky koncentrace se nebudou vztahovat na okolnosti, kdy objektivně a bez své viny, nemohl účastník o skutečnostech a důkazech dozvědět do skončení jednání nebo stanovené lhůty.⁴⁴

Účinky koncentrace také nebudou nastávat při absenci poučení dle ustanovení § 114c odst. 5 o. s. ř.. Pokud však soud splní svou poučovací povinnost dle ustanovení § 119a o. s. ř., tak účastníci řízení jsou oprávněni tvrdit rozhodné skutečnosti a důkazy do vyhlášení rozhodnutí. Pokud soud k takto tvrzeným skutečnostem a důkazům přihlédne, tak zde není dán žádný odvolací důvod ve vztahu postupu soudu a uplatnění koncentračního principu. Pokud však soud nebude respektovat tuto výjimku z koncentrace řízení a k daným tvrzeným skutečnostem a důkazům nepřihlédne, tak by mohli účastníci řízení podat odvolání dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. b) o. s. ř., které stanoví, že soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem a důkazům, ačkoliv nebyly splněny presumované podmínky dle ustanovení § 118b o. s. ř.. To znamená, že soud prvního stupně nerespektoval výjimku z koncentrace řízení.

---

⁴² DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 800-801

⁴³ BARTONÍČKOVÁ, Klára., KRIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 612.

⁴⁴ JIRSA, Jaromír. Souhrnná novela občanského soudního řádu – příležitost ke změně. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 6, s. 204.

Může také nastat situace, kdy soud opomene účastníky řízení poučit o koncentraci řízení ke konci přípravného řízení a zároveň je nepoučí dle § 119a o. s. ř. Takto nepoučeným účastníkům řízení se otevře celá škála důvodů, jimiž je prolomen princip neúplné apelace, např. dle § 205 odst. 2 písm. c) a f) o. s. ř. a dále § 205a odst. 1 písm. e) o. s. ř.. Toto jim v podstatě umožní v odvolacím řízení uplatnit nové skutečnosti a důkazy bez omezení.⁴⁵

Ve věcech taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř. může být přípravné jednání nařízeno a provedeno, ale v těchto řízeních neplatí, že ke skutečnostem uvedeným a důkazům označeným po skončení přípravného jednání, popř. po uplynutí lhůty nebude později přihlíženo. Jelikož se v těchto nesporných řízeních uplatňuje zásada vyšetřovací, nepoužije se žádná ze zákonem stanovených koncentrací.⁴⁶

Ve sporném civilním soudním řízení by tedy mělo platit, že účastník bude soudcem veden v rámci celé přípravy jednání k tomu, aby úplně vyčerpal svoji aktivitu ve vztahu tvrdit rozhodné skutečnosti a plnit důkazní povinnost. S koncem přípravného jednání a spolu s ním účinky zákonné koncentrace řízení nastává významný mezník v řízení, a pokud účastník řízení začne být aktivní až po tomto okamžiku, může to pro něj mít závažné procesní důsledky, protože již bude platit zákaz novot.

Jirsa k tomu uvádí, že se to může jevit jako přílišná tvrdost, ale je třeba myslet, že spravedlnost náleží bdělým, a zodpovědný účastník bude mít dostatek času, aby soudu předložil vše, co předložit hodlá. Uvádí dále, že ustanovení § 114c o. s. ř. v sobě skrývá potenciál, jak posunout civilní řízení k větší efektivitě, a k tomu, aby se účastníci řízení dostali k ochraně svých práv mnohem dříve než před účinností souhrnné novely č. 7/2009 Sb..⁴⁷ Bohužel se však nevyjadřuje k ústavnímu právu být slyšen a k procesním strategiím jednotlivých účastníků řízení a jejich zástupců. Stejně tak se nevyjadřuje i k jiným prostředkům než je zákonná koncentrace k dosažení rychlejší a efektivnější ochrany soukromých práv prostřednictvím civilního soudního řízení.

Přípravného jednání dle ustanovení § 114c o. s. ř. je z mého pohledu prozatímní. Současná úprava nepojímá spoustu případů, které mohou v praxi nastat, užívá neurčité pojmy a dává tak prostory k zbytečným možnostem odvolání, a tedy průtahů řízení. Dále bych viděl řešení v ponechání více možností soudu, jak docílit skutečně kvalitní přípravě jednání tak, aby byla splněna idea zavedených novel, a aby v řízeních mohlo být následně rozhodnuto při

---

⁴⁵ KŘIVÁČKOVÁ, Jana., HAMULÁKOVÁ, Klára. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 12, s. 446.

⁴⁶ BARTONÍČKOVÁ, Klára., KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 612.

⁴⁷ JIRSA, Jaromír. Souhrnná novela občanského soudního řádu – příležitost ke změně. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 6, s. 204 – 205.

jediném jednání. Toho je možné dosáhnout, jen pokud bude kvalitně připraven soudce, právní zástupce účastníků i účastníci samotní.

Splnění cílů institutu přípravy jednání dle ustanovení § 114c o. s. ř. je tedy závislé na řádné přípravě soudce, který disponuje potřebnými znalostmi, nastudoval jak skutkovou a právní problematiku věci, tak i odbornou literaturu a dotýkající se judikaturu. Díky takovéto přípravě soudce může posoudit jaká opatření je nutná provést, aby nedocházelo ke zbytečným odročováním. Zapomíná se však také na to, že množství projednávaných věcí jedním soudcem je v mnoha případech stále ještě neúnosné, personální obsazení soudu špatné a finančních prostředků nedostatek.⁴⁸ Dle praktických zkušeností jsem bohužel toho názoru, že v praxi mnozí zástupci účastníků i soudci vidí spis poprvé v rámci přípravního jednání, což má za následek opačný efekt než pro jaký byla zavedena současná právní úprava. To tedy vede k nárůstu potřebných jednání a urychlení a efektivnost poskytnutí soudní ochrany díky institutu přípravy jednání je tak zneváženo. Touto právní úpravou koncentrace ze zákona v přípravném jednání je také účastníkům ztížena možnost následné reakce při na tvrzení druhé procesní strany, a to kvůli momentu koncentrace skutkových tvrzení a důkazním návrhům. V tomto místě by si úprava koncentrace zaslouhovala výjimku v podobě možnosti reakce na tvrzení a navržené důkazy protistranou.

Jsem toho názoru, že myšlenka přípravy jednání je výborným prostředkem k odstranění průtahů, ale jeho současná úprava je pouze hrubě otesaným menhirem, který by zasloužil výrazné a precizní opracování do podoby děl antických soch. Zamyšlení nad tím, které části by měly být dle mého takto opracovány, tedy úvahy nad úpravou *de lege ferenda*, provedu v závěru práce.

3.2.3 Zavedení prvků koncentrace § 118b o. s. ř.

V ustanovení § 118b ve znění velké novely občanského soudního řádu byly taxativně stanoveny spory, v nichž společenský zájem vyžaduje soustředění řízení a urychlené rozhodnutí.⁴⁹ Ta byla ještě rozdělena na dvě skupiny, kde v první se koncentrace uplatňovala na tvrzení rozhodných skutečností a důkazů k celému řízení. V druhé se koncentrace uplatnila pouze na základ věci. Jak již bylo uvedeno výše, velkou novelou byla zavedena i koncentrace soudcovská dle § 118c.

---

⁴⁸ JIRSA, Jaromír. Civilní proces po účinnosti souhrnné novely občanského soudního řádu a několik úvah nad jeho perspektivami. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 5, s. 153.

⁴⁹ Důvodová zpráva k z. č. 30/2000 Sb, sněmovní tisk 257.

Zákonem č. 7/2009 Sb., který měl dle důvodové zprávy za cíl a prioritu zavést opatření, která povedou k rychlejšímu a kvalitnějšímu rozhodování soudů a také odstranění nedostatků vyplývajících z poznatků praxe.⁵⁰ Ustanovení § 118b o. s. ř. ve znění souhrnné novely už na rozdíl od předchozí úpravy taxativně nevyjmenovává jednotlivá řízení, ve kterých se užije zásady koncentrace, ale rozšiřuje zákonnou koncentraci na všechna sporná řízení až na výjimky v sobě obsažené. Dále také uvádí výjimky z okamžiku koncentrace v případě připuštění změny žaloby, přistoupení účastníka a záměny účastníka. Při snaze o posílení odpovědnosti účastníků za výsledek řízení byla dle důvodové zprávy k zákonu č. 7/2009 Sb. vypuštěna tzv. koncentrace vhodná, tedy koncentraci řízení rozhodnutím soudu. I J. Bureš uvedl, že byla v praxi využívána zřídka.⁵¹ Občanská soudní řízení, až na výjimky obsažené v § 120 odst. 2 o. s. ř., jsou tedy od účinnosti novely ovládnuty zásadou koncentrace. Tato koncentrace má na rozdíl od předcházející úpravy univerzální charakter a dopadá tedy na veškerá sporná řízení.⁵²

Koncentrace řízení dle § 118b tedy nastává v momentu skončení přípravného řízení, popř. uplynutí lhůty poskytnuté k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění procesních povinností, a pokud nebyla provedena příprava jednání, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která byla účastníkům poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností. K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům soud přihlédnout až na výjimky nesmí. Výjimkám se budu věnovat dále v práci.

Přes tento významný procesní dopad zákonodárce nestanovil povinnost o takových možných dopadech účastníka poučit. Tím myslím zejména v předvolání k jednání před soudem. To považuji za výrazné selhání zákonodárce, který s dobrým úmyslem nedosáhl kýženého výsledku urychlení řízení a rozhodnutí při jediném jednání. Nekvalitně připraveným účastníkům pak musí žádat o poskytnutí dodatečné lhůty, aby nekvalitní příprava neznamenal negativní výsledek ve sporu. Ve shodě s většinovým názorem se ale přikláním k tomu, že by soud i bez kogentního ustanovení v zákoně takové poučení účastníku předem měl dát s ohledem na obecnou poučovací povinnost soudu dle § 5 o. s. ř.. Opačný postup by

---

⁵⁰ Důvodová zpráva k z. č. 7/2009 Sb.

⁵¹ BUREŠ, Jaroslav. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. *Bulletin advokacie*. 2009 č. 12, s. 27

⁵² BUREŠ, Jaroslav. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. *Bulletin advokacie*. 2009 č. 12, s. 28

byl dle mě ústavně nekonformní a výrazně by kolidoval s právem na spravedlivý proces, což potvrzuje i J. Bureš, který opačný postup považuje za vyloučený. K závěru o nutnosti poučení bychom přes nejednotný názor na analogii ve veřejném právu mohli dojít díky komparaci s úpravou přípravy jednání a dle 118b odst. 2 o. s. ř.. Dle mého názoru byla poučovací povinnost u § 118b o. s. ř. nešťastně vypuštěna při tvorbě nového znění zákona či při parlamentních rošádách o konkrétní podobě zákona. K tomu mě přivádí fakt, že v předchozím znění § 118b byla poučovací povinnost obsažena.

Podstatným rozdílem vůči koncentraci v přípravě řízení je to, že případná lhůta, kterou soud poskytuje účastníkům k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů či ke splnění dalších procesních povinností, je lhůtou soudcovskou, která nemá stanovenou ani horní ani dolní hranici. Soud tedy může účastníkům řízení poskytnout dostatek času k tomu, aby mohli precizně uvést pro věc všechny rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy, a soud tak mohl bez pochybností zjistit skutkový stav. Není ale přípustné zapomínat na zásadu rovnosti zbraní, a tak tuto lhůtu lze využít jen v odůvodněných případech.⁵³

Zásada nerovnosti může být porušena tím, že by jeden z účastníků splnil povinnost uloženou v dodatečné lhůtě těsně před koncem lhůty samotné. Soud totiž nemá za povinnost informovat druhého účastníka sporu, a ten by tedy nemohl na nové skutečnosti reagovat. Tím by ovšem byla porušena zásada kontradiktornosti, jakož i zásady rovnosti. Východiskem z této situace je extenzivní výklad výjimky spočívající v možnosti uplatnění nových skutečností a důkazů v případě, že je účastník nemohl bez své viny včas uvést.⁵⁴

Jak jsem již výše naznačil, tak z koncentrace dle § 118b o. s. ř. existují výjimky. Tou první je dle § 118b odst. 1 možnost soudu přihlédnout k později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům v případě, že jde o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků. Cílem této výjimky je umožnit účastníkům čelit potencionálně lživým či podvodným důkazům již v průběhu řízení.⁵⁵

Další výjimkou je možnost soudu přihlédnout k později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům v případě, že jde o skutečnosti nebo důkazy, které nastaly až po přípravném jednání. Zákon zde již na tomto místě nepamatuje na případ, kdy přípravné

---

⁵³ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 551.

⁵⁴ KŘIVÁČKOVÁ, Jana., HAMULÁKOVÁ, Klára. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 12, s. 446.

⁵⁵ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 552.

jednání nebylo provedeno. Domnívám se, že zde by mělo být znění zákona doplněno o výslovnou úpravu, aby se předešlo pochybám či nutnosti analogického dovozování.

Další výjimkou je možnost soudu přihlídnout k později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům v případě, že jde o skutečnosti nebo důkazy, které nemohl bez své viny včas uvést. Za takové skutečnosti shodně s K. Hamulákovou i Nejvyšším soudem považují skutečnosti a důkazy, které v době původního řízení objektivně existovaly, ale účastník je nemohl bez své viny použít.^{56 57}

Poslední výjimku z koncentrace dle § 118b odst. 1 je možnost uvádění nových tvrzení a označování důkazů po poučení soudu dle § 118a odst. 2 o. s. ř.. V případě, kdy předseda senátu má za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkova právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylíčení rozhodných skutečností. (118a o. s. ř.) Tuto povinnost má po dobu celého řízení až do rozhodnutí ve věci. Jde o situaci, kdy se právní posouzení, ke kterému svými přednesy směřuje účastník, nekryje s právním posouzením, o kterém uvažuje soud.⁵⁸ Účelem výzvy dle § 118a o. s. ř., která je silným projevem zásady materiální pravdy, je tak snaha o co nejúplnější a nejsprávnější poznání celého sporu. Výzva má zajišťovat zvýšení procesní aktivity účastníků tak, aby byl úplně zjištěn skutkový stav. Podstatným rysem je fakt, že poučovací povinnost ve smyslu ustanovení § 118a o. s. ř. je naplňována pouze vůči účastníkům, kteří se k jednání po řádném předvolání dostavili.⁵⁹

Nyní budu věnovat pozornost úpravě prvků koncentrace při změně žaloby. Ta se nachází v ustanovení § 118b odst. 2 o. s. ř., které stanoví, že byla-li připuštěna změna žaloby dle ustanovení § 95 o. s. ř., nejsou tím účinky koncentrace řízení, jak je stanovena v § 118b odst. 1 o. s. ř. dotčeny.⁶⁰ Za změnu žaloby lze považovat hlavně takovou změnu, která se dotýká petitu původní žaloby. Změna žaloby může být kvantitativní, což je případ, kdy žalobce žádá více než je v původní žalobě, nebo kvalitativní, kdy žalobce žádá něco jiného z téhož právního důvodu. Těmito změnami mění žalobce petit původní žaloby. Změna může být i na základě změněného skutkového stavu a výjimečně i pouhá změna tvrzeného skutkového stavu, beze změny petitu.⁶¹ Ze současné právní úpravy, jak je vymezena v ustanovení § 118b

---

⁵⁶ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 103.

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1170/2001

⁵⁸ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 552.

⁵⁹ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 549.

⁶⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: MU a

odst. 2 o. s. ř. je tedy zřejmé, že bude-li dle ustanovení § 95 o. s. ř. připuštěna změna žaloby, nejsou tím účinky koncentrace řízení dotčeny, což v praxi znamená, že žalobce nebude moci uvádět žádné nové skutečnosti a důkazy vztahující se k takto změněné žalobě. Z tohoto tvrzení tedy jasně vyplývá, že dispoziční úkon účastníka civilního soudního řízení, spočívající ve změně žaloby, se pro něj stává fakticky nemožným z důvodu neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního, ledaže by změna byla podřazena pod škálu výjimek z koncentrace řízení, nebo postavena na skutečnostech a důkazech účastníky již tvrzených nebo navržených.⁶²

Také Bureš a Drápal dospěli k závěru, že v tomto systému koncentrace, má institut změny žaloby význam jen tehdy, jestliže dosavadní skutková tvrzení umožňují žalobci unést břemeno důkazní i břemeno tvrzení. Proto není přípustné, aby se v důsledku vlastního dispozičního úkonu dostal žalobce do pozice, kdy neunese břemeno důkazní a břemeno tvrzení. Rozhodnutí soudu o připuštění změny žaloby je tedy výsledkem uvážlivé aplikace ustanovení § 95 a § 118b odst. 2 o. s. ř. předsedou senátu.⁶³

K. Hamul'áková se zamýšlí nad tím, zda má soud v případě návrhu na změnu žaloby zvláštní poučovací povinnost ohledně i nadále trvající koncentrace řízení a dospívá k názoru, že i přesto, že tato informace může mít podstatný vliv na rozhodnutí žalobce, které se týká změny žaloby, není soud v tomto případě vázán zvláštní poučovací povinností. Jestliže soud účastníka poučí o následcích této změny poté, co žalobce navrhne změnu žaloby, pak ten již nebude mít vzhledem k ustanovení § 41a odst. 4 o. s. ř., které stanoví, že úkon může být odvolán, jen jestliže jeho odvolání dojde soudu nejpozději současně s tímto úkonem, možnost jejího odvolání. Proti neuváženým krokům žalobce by tak mohlo sloužit jako pojistka nepřipuštění změny žaloby soudem dle § 95 o. s. ř., jestliže by výsledky dosavadního řízení nemohly být podkladem pro řízení o změněném návrhu. Jelikož se však v civilním soudním řízení uplatňuje zásada rovnosti účastníku, tak nemůže soud za žalobce domýšlet důsledky koncentrace a ovlivnit své rozhodnutí o návrhu na změnu žaloby.⁶⁴

Dále § 118b odst. 2 o. s. ř. určuje přistoupení dalšího účastníka nebo záměnu účastníka. Došlo-li tedy k přistoupení dalšího účastníka dle § 92 odst. 1 o. s. ř. či záměně účastníků dle ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř., tak nastávají ve vztahu s novými účastníky účinky koncentrace skočením prvního jednání, které bylo nařízeno po přistoupení nebo

---

nakladatelství Doplněk, 2003. s. 306-307.

⁶² HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 112.

⁶³ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 846.

⁶⁴ HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 113.

záměně účastníka a které se věci konalo; o tom musí být účastníci poučeni v předvolání k tomuto jednání.⁶⁵

Instituty přistoupení účastníka do řízení a záměny účastníků řízení jsou určeny pro odstranění nedostatku věcné legitimace, který zde byl dán již od počátku občanského soudního řízení. Jde o případy, kdy žalobce či žalovaný nejsou věcně legitimováni samostatně, nebo jim není dána věcná legitimace vůbec. Zákonodárce tedy pamatoval při úpravě koncentrace řízení i na situaci, kdy nový účastník řízení vstoupí do probíhajícího sporu, a dává mu možnost uvádět a navrhopvat nové skutečnosti a důkazy. Zákonodárce nám tedy upravuje prolomení zásady koncentrace ve vztahu s novými účastníky, a proto se možnost uvádět nové skutečnosti a důkazy po vyvstání účinku koncentrace řízení týká i původních účastníků řízení, to však pouze těch skutečností a důkazů, které mají určitý relevantní vztah k účastníkům, kteří nově vstoupili do řízení. Zde nám vzniká prolomení zákonné koncentrace dle 118b odst. 1 o. s. ř. a § 114c o. s. ř., a zároveň stanovení delšího časového limitu pro možnost uvádění nových skutečností a důkazů. Původní účastníci musí být o této možnosti soudem poučeni.⁶⁶

Při přistoupení a záměně účastníků musí být tito noví účastníci poučeni o tom, kdy nastávají účinky koncentrace. Opomene-li soud nově přistoupení účastníka poučit o pravidlech koncentrace k prvnímu jednání po přistoupení, pak bude řízení koncentrováno pouze pro dosavadního účastníka, ale pro nově přistoupení účastníka se účinky zákonné koncentrace neprojeví. Skutečnosti a důkazy budou moci navrhopvat do vyhlášení rozhodnutí dle ustanovení § 119a odst. 1 o. s. ř.. Pokud k tomuto opomenutí dojde při záměně účastníků, tak původně koncentrované řízení již koncentrované nebude. Změna v okruhu účastníků v důsledku univerzální či singulární sukcese, tedy postupem dle ustanovení § 107 či 107a o. s. ř., nemá vliv na účinky koncentrace řízení. V těchto situacích musí účastníci řízení přijmout stav řízení, jaký tu je v době jejich nástupu do řízení, což se týká skutečností i důkazů.⁶⁷

3.3 Námitky promlčení a námitka započtení versus koncentrace řízení

Významnou otázku také tvořila otázka jaký vliv má okamžik zkoncentrování řízení na možnost uplatnění námitky promlčení, tedy hmotněprávního úkonu. Tato otázka je již jasně zodpovězena soudní praxí. Nejvyšší soud došel k tomu, že námitku promlčení může žalovaný

---

⁶⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 110-111.

⁶⁷ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 842.

uplatnit v kterémkoli stádiu řízení před soudem prvního i druhého stupně. Tedy i před soudem prvního stupně i po okamžiku dovršení koncentrace, ale pouze při splnění podmínky, že soud prvního vychází pouze ze skutečností a důkazů, které byly uplatněny, které před okamžikem koncentrace. Také odvolací soud smí přihlídnout k námitce promlčení uplatněnou v odvolacím řízení, pouze pokud není vázána na uplatňování novot.

U námitky započtení tedy jako hmotněprávního úkonu je tomu podobně. Uplatnit námitku započtení mají účastníci po celou dobu řízení. Pokud tato námitka byla vznesena až po okamžiku koncentrace, tak k ní soud smí přihlídnout pouze v případě, pokud její vznešení není spojeno s uváděním nových skutečností a důkazů.⁶⁸

3.4 Koncentrace ve směnečném a šekovém rozkazním řízení

Jak jsem uvedl na začátku práce, téma koncentrace jsem si vybral, protože se mi líbila jeho aktuálnost. V této části si budu maličko odporovat, neboť koncentrace v směnečném (šekovém) rozkazním řízení není na českém území žádnou horkou novinkou. Zákonná koncentrace směnečného (šekového) řízení byla známa již v ustanovení civilního soudního řádu. Díky své specifčnosti byla právní úprava tohoto řízení přijata do původního občanského soudního řádu z roku 1963 přijata samostatně. Nebyla odstraněna komunistickým režimem a v prakticky nezměněné podobě je platná do současnosti.

Samostatné vyčlenění v občanském soudním řádu přisuzují speciální povaze nároků ze směnky nebo šeku. Legislativce měl zvýšený zájem na rychlém rozhodnutí a pro úkony účastníků stanovil velice krátké lhůty. Rozkazní řízení je ovládáno zásadami rychlosti, koncentrace a je výrazně akcentována odpovědnost účastníka za výsledek sporu.

Směnečný (šekový) rozkaz smí soud vydat pouze na návrh. Při splnění náležitostí dokonce musí být vydán. Pro vydání rozkazu je nutné, aby účastník soudu předložil prvopis směnky nebo šeku, který bude vyhovovat zákonem stanoveným požadavkům a u kterého nebude pochybnost o jeho pravosti. Soud tedy rozhoduje na základě předložených listin, které zkoumá pouze z formálních náležitostí.

Prvky koncentrace se pak projevují v § 175 odst. 1 o. s. ř., který ukládá povinnost do tří dnů podat námitky a v nich uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. Dále je koncentrace spatřována také v § 175 odst. 4 o. s. ř., které stanoví, že soud může přihlížet pouze k těm námitkám, které byly podány včas. Samotné podání námitek nemá za následek zrušení platebního rozkazu, ale odklad jeho právní moci a vykonatelnosti v námitkami

---

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 283/2005

vymezeném rozsahu.⁶⁹ Pro zrušení rozkazu musí být námitky podány včas a musí být řádně odůvodněny. Za odůvodněné je možno považovat jen takové námitky, z jejichž obsahu je zřejmé, v jakém rozsahu je směnečný platební rozkaz napadán a současně na jakých skutkových okolnostech svou obranu proti směnečnému platebnímu rozkazu žalovaný zakládá.⁷⁰ Po uplynutí lhůty k podání námitek je možné uvádět skutečnosti, které budou mít význam pro posouzení důvodnosti již v námitkách uplatněné obrany.⁷¹ Není tedy v rozporu se zásadou koncentrace, pokud žalovaný následně uvedený skutkový základ svých námitek pouze dovyličí o další dílčí skutková tvrzení nebo ke včasně uvedeným skutkovým tvrzením označí důkazy.⁷² Koncentrační lhůta pro podání námitek je natolik přísná, že má dopad i do sféry hmotněprávní námitky promlčení, která je nepřijatelná. Jediné přípustné námitky po lhůtě jsou ty, které namítají nedostatek podmínek řízení, ke kterým soud přihlíží kdykoli za řízení.⁷³

Směnečný nebo šekový platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného. Vzhledem k tomu, že není vyloučeno náhradní doručení, tak je možnost směnečný platební rozkaz doručit uložením dle ustanovení § 49 odst. 4 o. s. ř., které stanoví, že nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů, ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se zásilka za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručení prostřednictvím veřejné datové sítě se dle ustanovení § 49 odst. 6 o. s. ř. považuje za doručení do vlastních rukou. Jestliže se směnečný nebo šekový platební rozkaz nepodaří doručit do vlastních rukou, tak soud vydá usnesení o zrušení směnečného a šekového rozkazu. Proti tomuto usnesení je přípustné odvolání.⁷⁴

Jsou-li žalovaným podány řádné námitky včas, soud nařídí jednání k jejich projednání. Účelem jednání nařízeného k projednání námitek je vyhlášení rozsudku, kterým soud rozhodne, zda směnečný či šekový platební rozkaz byl vydán právem, bude tedy ponechán zcela nebo zčásti v platnosti a stane se tak pravomocným a vykonatelným, nebo zda námitky

---

⁶⁹ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1174.

⁷⁰ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007.

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007.

⁷² DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1174.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. 29 Cdo 2988/2007.

⁷⁴ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1173-1174.

jednoho nebo více žalovaných jsou důvodné a platební rozkaz bude třeba zcela nebo zčásti zrušit.⁷⁵

3.5 Poučení o koncentraci dle § 119a o. s. ř. ve vztahu k principu neúplné apelace

Účinnost tzv. velké novely přinesla do české právní úpravy princip neúplné apelace tím, že byly do občanského soudního řádu zavedeny § 119a, § 205 a § 205a o. s. ř..⁷⁶

Princip neúplné apelace, na kterém je vybudována právní úprava odvolacího řízení ve věcech sporných, není ze své podstaty ničím jiným než koncentrací řízení. Výhodiskem pro užití neúplné apelace v platné právní úpravě je zásada, že soud první instance je instancí skutkovou, u které mají být zásadně při jediném jednání provedeny všechny účastníky navržené důkazy k prokázání sporných relevantních skutkových tvrzení. K tomu zákon ukládá účastníkům řízení povinnost tvrdit před soudem prvního stupně pro věc právně významné skutečnosti, které v té době existují, a označit všechny důkazy, které jsou v té době dostupné a způsobilé k prokázání těchto skutečností.⁷⁷

V souvislosti s nabytím účinnosti velké novely se díky zavedení principu neúplné apelace se prvostupňového řízení zkoncentrovalo. Je určen okamžik, po kterém už není možné u soudu uvádět nové skutečnosti a předkládat nové důkazy. Souhrnné novela ponechala v platnosti, že skutečnosti je možno uvádět a důkazy navrhopat pouze v prvním stupni, a to do vyhlášení rozhodnutí soudem první instance. To plyne ze znění ust. § 119a o. s. ř. a zejména ust. § 205a o. s. ř. ve spojení s ust. § 211a o. s. ř. V nynějším systému neúplné apelace je dovoleno účastníkům řízení tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopat k nim důkazy pouze do skončení přípravného jednání, resp. prvního jednání ve věci, případně do rozhodnutí ve věci samé v řízení před soudem prvního stupně.

Přestože díky novým prvkům koncentrace, které zavedla tzv. souhrnná novela, ztratila koncentrace dle § 119a o. s. ř. částečně na významu, i tak své opodstatněné místo v civilním procesu nadále má. Novelizované znění občanského soudního řádu provedené zákonem č. 7/2009 Sb. nám vlastně koncentraci jednání zdualizovalo. Ustanovení § 119a o. s. ř. nebyl souhrnnou novelou takřka dotčen. V běžných případech tedy k okamžiku koncentrace

---

⁷⁵ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1175-1176.

⁷⁶ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010 s. 116.

⁷⁷ DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 855-856.

civilního sporu dojde poprvé v souvislosti se skončením přípravného jednání, resp. prvního jednání ve věci a podruhé vyhlášením prvostupňového rozsudku. Dosavadní koncentrace k okamžiku vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně se tak vlastně ve většině případů stává jakousi koncentrací „navíc“, jelikož řízení bude v tomto čase zpravidla již dávno zkoncentrováno. Koncentrace dle ust. § 119a o. s. ř. tak nadále bude mít smysl pouze ve výjimečných případech, v nichž dochází k prolomení prvotní koncentrace navozené k okamžiku skončení přípravného jednání, resp. prvního jednání ve věci.⁷⁸

Bez povšimnutí nemůžu ponechat tu skutečnost, že koncentrace dle ust. § 118b odst. 1 o. s. ř. a koncentrace dle ust. § 119a o. s. ř. si v určitých momentech vlastně konkurují. Níže nastíním možnosti, kdy v podstatě dojde ke splnutí okamžiku obou koncentrací. Tou možností je situace, kdy je rozsudek soudu prvního stupně vyhlášen na závěr prvního jednání ve věci samé. Ze zákona se žádný vzájemný vztah mezi těmito koncentracemi nepodává, není možno říci, že koncentrace dle ust. § 118b o. s. ř. je ve vztahu speciality ke koncentraci dle ust. § 119a o. s. ř.. Blížeji se k tomu vyjádřil JUDr. Svobody, který uvedl, že se uplatní prvotně ta koncentrace, k níž ze zákona dojde dříve. A při vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně hned při prvním jednání ve věci je touto dřívější koncentrací koncentrace dle ust. § 119a o. s. ř., neboť je rozsudek vyhlášen ještě před ukončením prvního jednání ve věci.⁷⁹ Důležité je to přitom v souvislosti se zrušením rozsudku soudu prvního stupně soudem odvolacím. Je-li totiž napadený rozsudek zrušen ze strany odvolacího soudu, pak účinky koncentrace dle ust. § 119a o. s. ř. pomíjejí (a to právě okamžikem zrušení napadeného rozsudku). Nadále se totiž má za to, jako by napadené rozhodnutí nebylo vůbec vyhlášeno.⁸⁰ Koncentrace dle § 118b o. s. ř. však zůstává zachována, její účinky totiž nejsou vázány na rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, ale na skončení prvního jednání ve věci.⁸¹

Zákon vychází z toho, že procesní následky spojené se zákazem novot v odvolacím řízení lze účastníkům řízení spravedlivě přičíst pouze v případě, že si byli v konkrétní věci těchto následků vědomi.⁸²

---

⁷⁸ SVOBODA, K. Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 3, s. 22

⁷⁹ SVOBODA, K. Souhrnná novela občanského soudního řádu – jak funguje v praxi. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 436

⁸⁰ Pokud je rozsudek zrušen dovolacím soudem, pak účinky koncentrace dle § 119a o. s. ř. pomínou pouze v případě, když dovolací soud zruší jak rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně.

⁸¹ SVOBODA, K. Souhrnná novela občanského soudního řádu – jak funguje v praxi. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 436

⁸² DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 854.

V ust. § 119a o. s. ř. je proto zakotvena speciální poučovací povinnost. Tuto povinnost musí soud splnit před skončením jednání. Ustanovení § 119a odst. 1 o. s. ř. stanovuje předsedovi senátu povinnost poučit přítomné účastníky, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí. Tím je tedy myšlen moment po provedeném dokazování a závěrečných řečech účastníků. Je-li jednání soudu odročeno pouze za účelem vyhlášení rozsudku, je dle dosavadní judikatury⁸³ nezbytné přítomné účastníky poučit o nutnosti uvést všechny rozhodné skutečnosti a označit důkazy před skončením jednání, při kterém byla věc projednána, nikoliv, až před skončením soudního roku⁸⁴, nařízeného podle ust. § 156 odst. 2 o. s. ř., při němž byl pouze vyhlášen rozsudek. Jedná se o „poslední“ poučovací povinnost soudu před vydáním rozhodnutí ve věci.⁸⁵ Při poskytování tohoto poučení musí soud účastníkům řízení náležitě osvětlit fakt, že řízení je již zkoncentrováno dle § 118 b, příp. 175 odst. 4 věty první o. s. ř. a že možnost uvádět nové skutečnosti a důkazy už je limitovaná zákonnými výjimkami v § 205a o. s. ř..

Absence poučení dle § 119a o. s. ř. tak měla zásadní význam za účinného znění velké novely, kdy pro odvolací řízení byl prolomen princip neúplné apelace, a tedy před soudem druhého stupně mohl takový účastník, kterému nebylo poskytnuto poučení, uvádět nové skutečnosti a důkazy bez omezení. Za současné situace i při poučení dle 119a o. s. ř. možné uvádění nových skutečností a důkazů pouze v rámci výjimek dle § 118b o. s. ř., při nedostatku poučení u přípravného jednání, nedostatku poučení při prvním jednání. Z tohoto je tedy zřejmé, že při i při poučení dle 119a o. s. ř. je uváděné nových skutečností i důkazů pro účastníky podstatně omezeno.

V souvislosti s poučením dle § 119a o. s. ř. je nutné zdůraznit, že tomuto poučení se musí dostat pouze přítomným účastníkům či jejich zástupcům. Pokud se tedy účastník či jeho zástupce k jednání nedostaví, soud tuto poučovací povinnost nemá.⁸⁶ Nepřítomný a tudíž nepoučený účastník, který podává odvolání, ztrácí možnost odvolacího důvodu dle § 205a odst. 1 písm. e) o. s. ř.. Zajímavý moment spjatý s tímto poučením je v případě, kdy soud rozhodne bez jednání dle § 115a o. s. ř.. V takovém případě se bude případné odvolací řízení řídit systémem neúplné apelace. Účastníci totiž souhlasili s projednáním bez jejich účasti.

---

⁸³ viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2003, sp. zn. 9 Cmo 109/2003

⁸⁴ Je diskutabilní, zda se jedná o rok či jednání.

⁸⁵ Jedná se o rozhodnutí ve věci vydané soudem prvního stupně. Ust. § 119a o. s. ř. se totiž v praxi týká pouze soudů prvoinstančních. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2732/2009: „Ustanovení § 119a o. s. ř., zakotvující speciální poučovací povinnost, se pojmově spojuje s řízením před soudem prvního stupně, a tudíž jej nelze v odvolacím řízení aplikovat.“

⁸⁶ Usnesení nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2778/2008.

Zákon ukládá povinnost soudu poučit pouze přítomné účastníky, ale ti se tohoto práva vzdali.⁸⁷

Princip neúplné apelace je tedy souhrnnou novelou zaveden pro markantní většinu civilních řízení, kdy možnost uvádění nových skutečností je odvislé od § 205a o. s. ř.. Některá řízení tedy zůstávají pod režimem apelace úplné. Do režimu úplné apelace patří věci, kde odvolání směřuje proti rozhodnutí vydaným v řízení dle § 120 odst. 2 o. s. ř., kde odvolání směřuje proti rozsudku pro uznání a pro zmeškání (§ 205b o. s. ř.), kde odvolání směřuje proti rozhodnutím vydaným v řízení o výkon rozhodnutí (§ 254 odst. 5, 6 o. s. ř.), kde odvolání směřuje proti usnesení procesní povahy (dovozeno z § 205 odst. 2, § 205 a odst. 1, § 212a odst. 2 o. s. ř.).

---

⁸⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.1.2004, sp. zn. 20 Cdo 566/2003.

4 Úvahy de lege ferenda

Česká právní úprava koncentrace řízení vykazuje značnou řadu problémových partií, jak již jsem poukazoval v průběhu celé práce. V současném znění právní úpravy koncentrace v občanském soudním řádu k tak, jak ho stanovila souhrnná novela, vzniká díky užití neurčitých právních pojmů a nekomplexní práce zákonodárce spousta třecích ploch, které musí být kolikrát složitě odstraněny krkolomným výkladem či judikatorně. Rád bych se zaměřil na ty nejvýznamnější třecí plochy a následně zhodnotil právní úpravu koncentrace řízení komplexněji, a to pro možnou kolizi s účelem civilního procesu, kterým je rychlá a spravedlivá ochrana subjektivních práv a právem chráněných zájmů.

Za kritický bod považuji současnou úpravu přípravného jednání, kdy soudu není dána možnost přípravné jednání přerušit, aby si mohl s účastníky vyjasnit veškerá hmotněprávní fakta. Problematičnost této situace se odráží i v nejednotnosti názoru na řešení tohoto problému. Jirsa k tomuto navrhl přípravné jednání přerušit a s momentem koncentrace vyčkat na dobu, kdy bude mít soud vyjasněná fakta. To ale kritizoval K. Svoboda s tím, že občanský soudní řád nezná institut přerušení řízení. Přerušování jednání a svévolné koncentrování soudcem jistě nebyl záměr zákonodárce a bylo by považováno za obcházení zákona. Bureš a Drápal navrhuji nařízení přípravného jednání na vícero termínů, aby soudce získal více prostoru. Tento postup považuji v současném stavu za nevyužitelný, protože by nevedl k odstranění průtahů v řízení. K. Svoboda navrhuje možnou cestou, a to využití možnosti nepoučení účastníků ohledně skutečností, které s účastníky nestihl probrat. Tato cesta je sice možná, ale navrhol bych pro tyto případy možnost soudce odročit přípravné jednání pro dosud nedostatečné faktické poznání případu.

Jak jsem již uvedl v práci, jako problematický dále spatřuji následek spojený s nereagováním na kvalifikovanou výzvu a pro žalovaného nedostavení se k přípravnému jednání. Tím je vydání rozsudku pro uznání. Možnost uznání bych ponechal čistě v dispozici účastníka a tuto přísnou fikci bych nahradil rozsudkem pro zmeškání, který by byl více odpovídající za zmeškání úkonu.

Současná právní úprava koncentrace řízení značně koliduje se základním procesním právem být slyšen. Je mnoho názorů, že by v zájmu spravedlnosti měla být zavedena koncentrace soudcovská, kdy by měl mít soudce možnost přihlédnout k opožděnému návrhu. S tímto názorem se spíše neztotožňuji zejména kvůli obavám, že by zákonodárce nenašel precizní zpracování takového institutu, a opět by se nenaplnil účel civilního procesu. Za

současné situace vidím jasně nalajnované hřiště a každý, kdo na hřiště vstupuje, by se tam měl odvážit vstoupit pouze za předpokladu, že zná pravidla hry.

Na závěr bych byl pro zharmonizování ustanovení přípravy jednání dle § 114c a zákonné koncentrace dle § 118b. U zákonné koncentrace pak uzákonění povinnosti poučení o okamžiku koncentrace ke konci prvního jednání již v předvolání. Domnívám se, že zakotvení této povinnosti by to vedlo k větší připravenosti účastníků a nemusela by tedy být poskytována soudcovská lhůta k doplnění, čímž by se řízení urychlilo.

Závěr

Právní úprava státu je odrazem potřeb společnosti v kombinaci se silou politické moci. V posledních přibližně dvou dekádách došlo k výrazným politickým, ekonomickým, společenským změnám. To mělo samozřejmě odraz i do právní úpravy. Ve společnosti vyvstala významná potřeba změnit koncepci občanského soudního řízení a tedy blíže přizpůsobit občanský soudní řád potřebám současné společnosti. Hlavním cílem se stalo zefektivnění poskytování právní ochrany, kdy důraz se kladl na urychlení řízení, resp. odstranění průtahů řízení.

Pro zajištění tohoto cíle byly přijaty novely občanského soudního řádu, které přinesly prvky koncentrace, kdy v současné době se jedná pouze o koncentraci zákonnou, která měla dle důvodové zprávy k z. č. 7/2009 Sb. zajistit rozhodnutí v přiměřené době. Zákonná koncentrace tak udělala s osoby soudce pouze jakéhosi hlídače plnění procesních norem, kdy pro jeho vlastní uvážení nenechala téměř žádný prostor. Na druhou stranu má za následek výrazné zvýšení procesní odpovědnosti účastníků za průběh a výsledek řízení. Došlo tak k dalšímu oslabení vůdčí zásad arbitrárního pořádku a materiální pravdy na úkor zásad legálního pořádku a formální pravdy. Konkrétně to pro účastníky řízení byla zavedena povinnost uvádět skutečnosti a označovat důkazy do zákonem stanoveného okamžiku. Sankce za nedodržení pak zákon stanovil buď formální rozhodnutí rozsudkem pro uznání či nemožnost skutečnosti a důkazy uvést.

Jak stálo již v důvodové zprávě k souhrnné novele, tak i z jejích konkrétních ustanovení cítím, že přes její rozsah je to stále práce dílčí. Zavedla a posílila základní instituty občanského soudního řízení s prvky koncentrace, které se v praxi ověřují. Dovolím si ji tedy označit pouze jako základní desku pro jistě ještě dlouhotrvající stavbu chrámu civilního procesu. I z tohoto důvodu se neodvážuji tvrdit, že mnou navržené změny by vedly k dokonalému, ústavně konformnímu civilnímu procesu, ale stanou se alespoň několika přínosnými cihlami do rozsáhlé stavby.

Bibliografie

Knižní publikace

HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení. 1. vyd. Praha: Leges, 2010.

HORA, Václav. Učebnice civilního práva procesního. Praha: Nákladem spolku československých právníků Všeprd, 1947.

DRÁPAL, Lubomír., BUREŠ, Jaroslav a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.

STAVINOHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. Civilní proces a organizace soudnictví. Brno: MU a nakladatelství Doplněk, 2003.

SVOBODA, K. Přehled judikatury. Poučovací povinnost soudu a koncentrace řízení. Praha : ASPI, a. s., 2009.

WINTEROVÁ, Alena a kol. Civilní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011.

WINTEROVÁ, Alena a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 3. aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde Praha, 2007.

Odborné články

BARTONÍČKOVÁ, Klára., KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 612.

JIRSA, Jaromír. Perspektivy českého civilního procesu. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 12, s. 427 – 434.

JIRSA, Jaromír. Souhrnná novela občanského soudního řádu – příležitost ke změně. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 6, s. 204

KŘIVÁČKOVÁ, Jana., HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 12, s. 446.

MACUR, Josef. Rozsudek na základe fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. r. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 2, s. 28 a násl.

SVOBODA, K. Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 3, s. 22 .

SVOBODA, K. Souhrnná novela občanského soudního řádu – jak funguje v praxi. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 436.

VEČERA, Miloš. MACHALOVÁ, Tatiana., POLČÁK, Radim. *Právní principy v systému evropského a českého práva*. In HURDÍK, Jan, FIALA, Josef, SELUCKÁ, Markéta. (eds.). *Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004: Sborník z workshopu konaného na Právnické fakultě MU v Brně dne 26. 9. 2006*. Brno: MU, 2006.

MACUR, Josef. K problematice urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3.

WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 2001, č. 4,

WINTEROVÁ, Alena. Přípravné jednání v civilním soudním řízení. *Právní fórum*, 2009, roč. VI, č. 6, s. 226 - 231

Jiné zdroje

Důvodová zpráva k z. č. 30/2000 Sb., sněmovní tisk 257

Důvodová zpráva k z. č. 7/2009 Sb.

ŠERÁ, Michaela. Bude sporné řízení od 1. 7. 2009 skutečně rychlejší? [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/bude-sporne-rizeni-od-1-7-2009-skutecne-rychlejsi-56501.html>>.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platném do 31.12.2000.

Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platném do 1. 7. 2009.

Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí soudních orgánů

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 544/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. Cpj 41/79, publikovaného pod R 1/1981 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

Rozsudek Nejvyššího soudu CSR ze dne 21. 3. 1955, sp. zn. Ncd 393/55, publikovaného pod Rc 73/1955 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3047/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 283/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. 29 Cdo 2988/2007.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2732/2009.

Usnesení nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2778/2008.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2003, sp. zn. 9 Cmo 109/2003.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.1.2004, sp. zn. 20 Cdo 566/2003.

Anotace

Diplomová práce pojednává o projevech zásady koncentrace v civilním procesu. Za úkol si bere charakterizovat dopady prvků koncentrace na účastníky řízení i soud a poukázat na význam koncentrace v civilním soudním procesu. Stěžejní část diplomové práce tvoří zkoumání platné právní úpravy ve které se nalézají projevy zásady koncentrace, provedené zákonem č. 7/2009 Sb., která nabyla účinnosti 1. 7. 2009. V začátku práce jsou nastíněny základní zásady a charakteristika civilního procesu a historické vývoj koncentrace v občanském soudním řízení. Po obecném seznámení se zásadami a vývojem civilního procesu, které jsou důležité pro koncentraci, práci zaměřuje na rozbor jednotlivých koncentračních institutů. Závěrem jsem se věnoval některým problémovým oblastem, které s sebou novela přinesla, a které by potřebovali upravit.

Summary

Diploma thesis deals with the manifestations of the principle of concentration in the civil trial. The task is to characterize the effects of concentration on the parties and the court and show the importance of concentration in the civil trial. The main part is an examination of existing legislation that are found in manifestations of the principle of concentration, by Act No. 7/2009 Coll., which came into effect on 1 7th The 2009th. In the beginning I try to outline the basic principles and characteristics of civil procedure and the historical evolution of the concentration in civil proceedings. After a general introduction to the principles and development of civil procedure that are important for concentration, work focuses on analyzing of individual concentrating institutes. In the end I deal with some problem points which would need to edit.

Klíčová slova

Občanský soudní řád, občanské soudní řízení, civilní proces, koncentrační instituty, koncentrace řízení, zákonná koncentrace.

Keywords

Civil procedure act, civil trial, civil proceedings, concentration institutes, concentration of trial, concentration by law.